

Република Србија
Министарство финансија
Управа за спречавање прања новца

ЕУ подршка спречавању
прања новца у Србији

Овај пројекат финансира
Европска унија

#ЕУ
ЗА ТЕБЕ

ПРИРУЧНИК ЗА ПРИМЕНУ ЗАКОНА О СПРЕЧАВАЊУ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА – ЗА РАЧУНОВОЂЕ

Пројекат спроводи
конзорцијум који предводи

**Приручник за примену закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма –
за рачуновође**

Аутори:

Милош Савић
Владимир Павловић
Хики Вендорф

Лектура:

Јелена Марковић

Дизајн:

Миодраг Максимовић
Студио за графички дизајн УРБАНИА, Београд.

Штампа:

График центар

Тираж:

1000 примерака

Приручник је припремљен у оквиру пројекта „ЕУ подршка спречавању прања новца у Србији“, који финансира Европска унија. Корисник пројекта је Министарство финансија – Управа за спречавање прања новца, а пројекат спроводи конзорцијум који предводи КПМГ.

Ова публикација је објављена уз финансијску помоћ Европске уније. За садржину ове публикације одговорни су аутори и та садржина нипошто не изражава званичне ставове Европске уније.

Република Србија

**ПРИРУЧНИК ЗА ПРИМЕНУ
ЗАКОНА О СПРЕЧАВАЊУ ПРАЊА
НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА
ТЕРОРИЗМА – ЗА РАЧУНОВОЂЕ**

САДРЖАЈ:

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА И ВАЖНИХ ПОЈМОВА	4
УВОД	5
ОСНОВНИ ПОЈМОВИ У БОРБИ ПРОТИВ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА	6
Шта је прање новца и како се новац пере?	6
Шта је финансирање тероризма?	6
Зашто се државе боре против прања новца и финансирања тероризма?	7
Како се државе боре против прања новца и финансирања тероризма?	7
Које међународне институције и документа представљају основне стандарде у области борбе против прања новца и финансирања тероризма?	7
Да ли знате да учествовање у активностима прања новца и финансирања тероризма носи кривичну одговорност?	8
АКТУЕЛАН ЗАКОНСКИ ОКВИР У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	11
НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЈА ЗА БОРБУ ПРОТИВ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА	12
НАЦИОНАЛНА ПРОЦЕНА РИЗИКА ЗЕМЉЕ ОД ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА	13
Процена ризика од прања новца	13
Процена ризика од финансирања тероризма	14
ТИПОЛОГИЈЕ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	15
Сектор рачуноводства	15
УСПОСТАВЉАЊЕ АДЕКВАТНИХ ИНТЕРНИХ ПРОЦЕДУРА И ПРОЦЕСА	16
Радње и мере за спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма	17
Познавање странке и праћење њеног пословања	17
Утврђивање стварног власника	18
Достављање информација, података и документације управи	18
Пријављивање сумњивих трансакција	19
Одређивање лица задуженог за извршавање обавеза из закона и његовог заменика	19
Редовно стручно образовање, оспособљавање и усавршавање запослених	21
Обезбеђивање редовне унутрашње контроле извршавања обавеза из овог закона, као и интерне ревизије ако је то у складу са обимом и природом пословања обвезника	22
Израду списка показатеља (индикатора) за препознавање лица и трансакција за које постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма	22
Вођење евиденција, заштиту и чување података из тих евиденција	23
Анализа ризика	23
ПРИЛОЗИ	24
Прилог 1 – Правилник о спречавању прања новца и политика управљања ризицима	25
Прилог 2 – Одлуке о именовању лица задуженог за извршење обавеза из закона и његовог заменика и члана највишег руководства који је одговоран за примену закона	41
Прилог 3 – Програм обука стручног образовања, оспособљавања и усавршавања запослених за спречавање прања новца	42
Прилог 4 – Унутрашња контрола	44
Прилог 5 – Листа индикатора	46
Прилог 6 – Евиденција података о странкама	48
Прилог 7 – Анализа ризика	51

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА И ВАЖНИХ ПОЈМОВА

ЕУ	Европска Унија
ЕУР	Евро
ФАТФ	Радна група за спречавање прања новца (на енглеском: Financial Action Task Force on Money Laundering)
МАНИВАЛ	Комитет Савета Европе који се бави проценом система за борбу против прања новца и финансирања тероризма у државама чланицама Савета Европе које нису чланице ФАТФ
НПО	Непрофитне организације
РС	Република Србија
РСД	Динар

УВОД

Овај Приручник има за циљ да обвезницима (рачуновођама) појасни законске норме кроз илустрацију и примере из праксе. Његова сврха није да пропише обавезујући начин уређења интерног система код обвезника, већ да кроз примере прикаже шта је потребно да обвезник уреди у свом систему, како би пре свега заштитио себе од ризичних појава прања новца и финансирања тероризма.

Национална процена ризика препознаје важност информисања и унапређења знања свих обвезника о значају откривања и препознавања активности, образаца понашања и индикатора („црвених заставица“) које могу указати на прање новца, односно финансирање тероризма. Први корак за обвезника на овом путу јесте, пре свега добро постављен и изграђен интерни систем који ће му омогућити да умањи сопствене слабости - рањивости, односно да препозна претње од прања новца и финансирања тероризма и благовремени пријави сумњиве активности. Национална процена ризика препознала је, између осталог, секторе који су рањиви са аспекта прања новца, односно финансирања тероризма.

Бавећи се даље анализом и разлозима због којих су одређени сектори оцењени са вишим ризиком, уочено је да је корисно за разумевање обвезника израдити документ који би кроз практичне приказе приближио примену Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма и значај у откривању сумњивих активности.

Наиме иако је Република Србија давно напустила приступ заснован на правилима и преоријентисала се на приступ заснован на ризицима, уочено је да сами обвезници не разумеју у довољној мери одређене законске норме и у том смислу су били предмет кажњавања. Како би се отклониле одређене предрасуде када је у питању процена ризика и препознавање сумњивих активности, приручник који су припремили експерти Пројектног тима конципиран је тако да кроз осврт на примену Закона и примере из праксе разјасни обвезницима евентуалне недоумице.

Рачуновође су схватиле своје учешће и значај у систему за спречавање прања новца и финансирања тероризма и препознали су се као активни учесници у борби против откривања ових кривичних дела. Из угла послова које обављају и сектора који су оцењени као претња за прање новца и финансирање тероризма, рачуновође јесу на извору информација у откривању активности клијената које могу имати за циљ откривање прања новца.

У том смислу као директна имплементација приступа заснованог на процени ризика, тј. начина да се ублажи рањивост обвезника који су у процени ризика препознати као сектори који су више изложени ризичним појавама, израдио се овај документ који ће помоћи рачуновођама да правилно разумеју успостављање интерног система и организације, као вид „одбране“ од изложености ризицима.

Правилно успостављање интерног система кроз матрице ризика и ажурирање информација, довешће и до жељеног резултата, а то је већи број пријављених сумњивих активности.

ОСНОВНИ ПОЈМОВИ У БОРБИ ПРОТИВ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА

Шта је прање новца и како се новац пере?

Прање новца је процес прикривања незаконитог порекла новца или имовине стечене криминалом.

У случајевима када је имовинска корист стечена извршењем кривичног дела, криминалац или организована криминална група траже начине да стечени новац или имовину користе тако да својим активностима не привлаче пажњу надлежних органа. Стога врше читав низ трансакција са крајњим циљем да се наведени новац или имовина прикажу као законито стечени. Новац у овом процесу често мења свој облик и пребацује се са једног на друго место.

Прање новца је процес који се може поделити у три основне фазе, с тим што треба имати у виду да је ова подела на фазе ипак теоријског карактера, те да се у пракси оне понекад преклапају или неке од њих пак изостају.

- **Прва фаза** је прекидање директне везе између новца и незаконите активности којом је стечен и назива се фазом „улагања“. У фази улагања, незаконито стечен новац се уводи у легалне финансијске токове.
- **Друга фаза** је фаза „раслојавања“ или фаза „прикривања“. Након што је готовина на неки начин ушла у легални финансијски систем, наредни корак у процесу прања новца је раслојавање које се остварује пребацавањем новца са рачуна на рачуне широм света. Новац се преноси многобројним трансакцијама, од којих многе немају никакав смисао ни економску или пословну логику са главним циљем да се прикрије веза између новца и криминалне активности од које потиче.
- **Трећа фаза**, фаза „интеграције“ је последња фаза у овом процесу након које се „прљав“ новац јавља као новац који потиче од законом дозвољене делатности. Популаран метод интеграције овог новца у легалне финансијске токове је куповина нпр. некретнина као што су пословне зграде, складишта или станови. Давање у закуп некретнина је потпуно законит посао, а приход који се остварује на овакав начин неће бити сумњив. Овакав новац се може инвестирати у предузећа која су у тешкоћама која након тога настављају да раде, а дивиденде и директорске плате које се исплаћују имају облик законитих прихода. Једном када новац доспе у ову фазу, јако је тешко ако не и немогуће, открити његово незаконито порекло.

Шта је финансирање тероризма?

Финансирање тероризма је прикупљање и дистрибуција средстава са намером да се та средства искористе за вршење терористичких аката као и за финансирање активности терористичких организација или индивидуалних терориста.

Финансирање тероризма се састоји од неколико фаза које карактеришу различити учесници и различити механизми, а сваки од њих може бити рањив на различите инструменте откривања и спречавања.

- **Почетна фаза** је фаза прикупљања или акумулације средстава из више различитих извора и на више различитих начина. Средства могу потицати из законитог пословања повезаних компанија које воде терористичке организације или појединци. С друге стране, средства могу потицати од кривичних дела као што су трговина

наркотицима, отмице, изнуде, преваре, итд. Донације појединаца који подржавају циљеве терористичких организација, као и добротворни фондови који намерно или ненамерно прикупљају средства и каналишу их терористичким организацијама такође представљају значајан извор ових средстава. Посебан облик финансијске подршке терористичким организацијама који експерти често стављају на прво место по важности јесте подршка од стране држава и организација са довољно развијеном инфраструктуром да прикупе средства и ставе их на располагање терористичким организацијама.

- Следећа фаза финансирања тероризма је пренос ових средстава хелијама терористичких организација или појединцима ради њиховог оперативног коришћења. Обавештајни рад је показао да су међународни електронски трансфери између банака или ремитената новца као што су Western Union или MoneyGram често коришћени механизми за пренос ових средстава.
- Последња фаза, која је и коначни доказ криминалне природе ових средстава је њихова употреба.

Зашто се државе боре против прања новца и финансирања тероризма?

Прање новца и финансирање тероризма су глобални проблеми који имају повратне ефекте на економске, политичке, безбедносне и социјалне структуре земље. Последице прања новца и финансирања тероризма су: подривање стабилности, транспарентности и ефикасности финансијског система земље, економски поремећаји и нестабилност, угрожавање програма реформи, смањење инвестиција, губљење угледа државе и угрожавање националне безбедности.

Међународни монетарни фонд је 1996. године извршио процену да укупан обим прања новца у свету износи између 2 и 5 процената укупног светског друштвеног производа. Износ у новцу који одговара наведеним процентима је у распону од 590 милијарди до 1,5 билиона америчких долара годишње. С обзиром на тајност и природу прања новца, наведени подаци су само индикатор величине проблема.

Застрашујуће последице терористичких аката довољан су разлог да држава учини све што је у њеној моћи, укључујући и ефикасно праћење токова новца, како би се те последице предупредиле.

Како се државе боре против прања новца и финансирања тероризма?

Државе развијају системе за борбу против прања новца у складу са специфичностима свог правног, економског и привредног система. Међутим, сви ови системи имају своје заједничке карактеристике које се огледају у општеприхваћеним међународним стандардима. Такође, сваки од ових система се може посматрати са два основна аспекта: репресивног и превентивног.

Које међународне институције и документа представљају основне стандарде у области борбе против прања новца и финансирања тероризма?

Радна група за спречавање прања новца (на енглеском: Financial Action Task Force on Money Laundering, скраћено: ФАТФ) је међувладина организација са задатком да развија и унапређује међународне активности у домену борбе против прања новца и финансирања тероризма. Основана је 1989. године од стране Групе 7

најразвијенијих држава света. ФАТФ је водеће тело у свету које се бави постављањем стандарда у овој области. Иако формално правно необавезујуће, 40 препорука ФАТФ представљају крвни међународни стандард и као такве се врло често уграђују у међународне конвенције, а системи за борбу против прања новца и финансирања тероризма у државама широм света се процењују у односу на њих.

Манивал је комитет Савета Европе који се бави проценом система за борбу против прања новца и финансирања тероризма у државама чланицама СЕ које нису чланице ФАТФ. Манивал је једно од тзв. регионалних тела сличних ФАТФ. Република Србија је чланица Манивал-а, те на основу тог чланства систем у Србији подлеже процени тог тела. У случају да Манивал, у извештају усвојеном на пленарној седници, утврди значајне недостатке у систему одређене државе, систем дипломатских, политичких и других притисака који стоје на располагању Савету Европе, активира се у циљу уклањања недостатака и усклађивања система са међународним стандардима.

Како су прање новца и финансирање тероризма у већини случајева међународни феномени, веома велики број иницијатива покренут је у оквиру међународних организација како би се установили општеприхваћени стандарди у овој области.

Србија је ратификовала следеће конвенције које су тиме постале саставни део унутрашњег права:

- Конвенција Уједињених нација о противзаконитом промету опојних дрога и психотропних супстанци, усвојена 19. децембра 1988. године у Бечу, познатија и као Бечка конвенција. Ратификована у децембру месецу 1990. године.
- Конвенција Савета Европе о прању, тражењу, заплени и одузимању прихода стечених криминалом и о финансирању тероризма, усвојена 16. маја 2005. године у Варшави, познатија и као Варшавска конвенција. Ратификована у марту месецу 2009. године.
- Конвенција Уједињених нација против транснационалног организованог криминала са допунским протоколима, усвојена у Палерму 12. до 15. децембра 2000. године, познатија и као Палермо конвенција. Ратификована у јулу месецу 2001. године.
- Кривичноправна конвенција Савета Европе о корупцији, усвојена 27. јануара 1999. године у Стразбуру. Ратификована у децембру месецу 2005. године.
- Конвенција Уједињених нација против корупције, усвојена 31. октобра 2003. године у Њујорку. Ратификована у октобру месецу 2005. године.
- Међународна конвенција о сузбијању финансирања тероризма, усвојена 9. децембра 1999. године у Њујорку. Ратификована 1. јула 2002. године.

Да ли знате да учествовање у активностима прања новца и финансирања тероризма носи кривичну одговорност?

Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“, број 113/17 и 91/19, у даљем тексту: Закон) дефинисане су активности које обвезник Закона мора спровести под претњом привредних преступа и прекршаја. С тим у вези, чланови од 117. до 120. Закона дефинишу казнене одредбе које се примењују у случају неадекватне примене овог закона.

Члан 117. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма

Новчаном казном у износу од 1.000.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице ако:

- 1) не утврди идентитет стварног власника странке (члан 25. став 1.);
- 2) не обавести Управу о случајевима када у вези са трансакцијом или странком постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма, или када странка тражи савет у вези са прањем новца или финансирањем тероризма, односно не обавести је у прописаним роковима и на прописани начин (члан 47. ст. 2-6.);
- 3) не обезбеди овлашћеном лицу услове за вршење послова у складу са овим законом (члан 52. ст. 1. и 2.);
- 4) не достави Управи, на њен захтев, тражене податке, информације и документацију, односно не достави их у прописаним роковима и на прописан начин (члан 73.);
- 5) не поступи по налогу Управе да прати финансијско пословање странке, не обавештава Управу о свим трансакцијама и пословима које та странка врши, односно не обавештава је у прописаним роковима (члан 76.);
- 6) обвезник, односно његови запослени, укључујући и чланове управног, надзорног и другог органа управљања прекрше забрану дојављивања (члан 90.);
- 7) податке и документацију прибављене у складу са овим законом не чува најмање 10 година од дана окончања пословног односа, извршене трансакције, односно од последњег приступа сефу или уласка у играчницу (члан 95.).

Новчаном казном у износу од 50.000 до 200.000 динара казниће се за привредни преступ и одговорно лице у правном лицу.

Новчаном казном у износу од 50.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник ако изврши неку од радњи из члана 117. Закона.

Поред члана 117. Закона, чланови 118., 119. Закона предвиђају новчане казне у висини од 50.000 до 2.000.000 динара за привредне преступе за правна лица која између осталог не израде анализу ризика од прања нова и финансирања тероризма, која успоставе пословни однос са странком, а да претходно нису извршене прописане радње и мере, односно ако је пословни однос успостављен, не раскину га, итд. Листа свих привредних преступа доступна је у члановима 118. и 119. Закона. Исти чланови Закона предвиђају и новчане казне за одговорна лица у правном лицу у висини од 10.000 до 150.000 динара.

Новчаном казном у износу од 20.000 до 300.000 динара казниће се предузетник или физичко лице ако изврши неку од радњи из чланова 118. и 119. Закона.

Поред прекршајних одредби Закона, Кривични законик Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 85/05, 88/05, 107/05, 72/09111/09, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019), у даљем тексту: Кривични законик, одређује посебне кривичне казнене мере у случају учествовања лица у активностима прања новца и финансирања тероризма.

Члан 245. Кривичног законика Републике Србије који се односи на прање новца

- (1) Ко изврши конверзију или пренос имовине, са знањем да та имовина потиче од криминалне делатности, у намери да се прикрије или лажно прикаже незаконито порекло имовине, или прикрије или лажно прикаже чињенице о имовини са знањем да та имовина потиче од криминалне делатности, или стекне, држи или користи имовину са знањем, у тренутку пријема, да та имовина потиче од криминалне делатности, казниће се затвором од шест месеци до пет година и новчаном казном.
- (2) Ако износ новца или имовине из става 1. овог члана прелази милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година и новчаном казном.
- (3) Ко учини дело из ст. 1. и 2. овог члана са имовином коју је сам прибавио криминалном делатношћу, казниће се казном прописаном у ст. 1. и 2. овог члана.
- (4) Ко дело из ст. 1. и 2. овог члана изврши у групи, казниће се затвором од две до дванаест година и новчаном казном.
- (5) Ко учини дело из ст. 1. и 2. овог члана, а могао је и био дужан да зна да новац или имовина представљају приход остварен криминалном делатношћу, казниће се затвором до три године.
- (6) Одговорно лице у правном лицу које учини дело из ст. 1, 2. и 5. овог члана, казниће се казном прописаном за то дело, ако је знало, односно могло и било дужно да зна да новац или имовина представљају приход остварен криминалном делатношћу.
- (7) Новац и имовина из ст. 1. до 6. овог члана одузеће се.

Члан 393. Кривичног законика Републике Србије који се односи на финансирање тероризма

- (1) Ко непосредно или посредно обезбеђује или прикупља средства с циљем да се она користе или са знањем да ће се користити у потпуности или делимично за финансирање вршења кривичних дела из чл. 134, 287, 290, 291, 292, 293. и чл. 391. до 392. овог законика или за финансирање организација које за циљ имају вршење тих дела или припадника тих организација или лица које за циљ има вршење тих дела, казниће се затвором од једне до десет година.
- (2) Средствима из става 1. овог члана сматрају се сва средства, материјална или нематеријална, покретна или непокретна, без обзира на начин стицања и форму документа или исправе, укључујући електронску или дигиталну, којима се доказује својина или интерес у односу на та средства, укључујући банкарске кредите, путне чекове, новчане налоге, хартије од вредности, акредитиве и друга средства.
- (3) Средства из става 1. овог члана одузеће се.

Корисни линкови:

ФАТФ - <https://www.fatf-gafi.org/>

Манивал - <https://www.coe.int/en/web/moneyval>

АКТУЕЛАН ЗАКОНСКИ ОКВИР У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Процес усаглашавања домаћег законодавства и међународних стандарда у области прања новца и финансирања тероризма (пре свега стандарда ЕУ) континуирано се спроводи већ дужи низ година у Републици Србији. Закон, као и њему припадајући подзаконски акти, за циљ имају јачање система за откривање и превенцију прања новца и финансирања тероризма, путем јачања приступа заснованог на процени ризика од настанка оваквих случајева. Закон уређује надлежност Управе за спречавање прања новца (у даљем тексту: Управа) и надлежност других органа за вршење надзора над применом овог закона од стране обвезника.

Кривично дело прања новца прописано је и чланом 245. Кривичног законика, а кривично дело финансирања тероризма чланом 393. Кривичног законика.

У својој примени Закон препознаје три кључне групе чије је учешће неопходно како би се поменути закон спроводио и одржавао у свом пуном капацитету. **Прву групу чине обвезници Закона**, у коју између осталих спадају предузетници и правна лица која се баве пружањем рачуноводствених услуга. **Другу групу чине органи надлежни за вршење надзора на применом Закона**, између осталих и Управа, која је надлежна за надзор над предузетницима и правним лицима која се баве пружањем рачуноводствених услуга. **Трећу групу чине правосудни и полицијски органи, укључујући Републичко јавно тужилаштво, судове и Министарство унутрашњих послова.**

Шта се сматра прањем новца? Према члану 2. Закона, прањем новца се сматрају следеће активности извршене (било) на територији РС или изван територије РС:

- Конверзија или пренос имовине стечене извршењем кривичног дела;
- Прикривање или нетачно приказивање праве природе, порекла, места налажења, кретања, располагања, власништва или права у вези са имовином која је стечена извршењем кривичног дела;
- Стицање, држање или коришћење имовине стечене извршењем кривичног дела.

Шта се сматра финансирањем тероризма? Према истом члану закона, финансирањем тероризма сматра се: обезбеђивање или прикупљање имовине или покушај њеног обезбеђивања или прикупљања у намери да се користи или са знањем да може бити коришћена у целости или делимично:

- За извршење терористичког акта;
- Од стране терориста;
- Од стране терористичких организација.

Подстрекивање и помагање у обезбеђивању и прикупљању имовине, без обзира на извршење терористичког акта такође сматра се финансирањем тероризма.

Закон детаљно дефинише радње, мере и анализе ризика које је обвезник дужан да спроводи, сачињавајући одговарајућа интерна акта. Интерна акта морају бити сразмерна природи и величини обвезника и морају

бити одобрена од стране највишег руководства. Детаљан преглед и предлог структуре интерних аката дат је у наставку текста у поглављу које се односи на успостављање адекватних интерних процедура и процеса.

Корисни линкови:

Управа за спречавање прања новца - <http://www.apml.gov.rs/>

Закон о спречавању новца и финансирања тероризма „Службени гласник РС“, број 113/17 и 91/19“ (Интернет презентација Управе за спречавање прања новца, секција Библиотека, подсекција Закони)

Закон о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење „Службени гласник РС“, број 29/2015, 113/2017 и 41/2018“

НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЈА ЗА БОРБУ ПРОТИВ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА

Прва Национална стратегија Републике Србије за борбу против прања новца и финансирања тероризма усвојена је 25.септембра 2008. године, док је друга национална стратегија израђена 2015. године са периодом важења до децембра 2019. године.

Влада РС је на седници одржаној 13. фебруара 2020. године усвојила Стратегију за борбу против прања новца и финансирања тероризма за период 2020-2024. године и Акциони план за спровођење Стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма (2020-2022). Стратегија се надовезује на претходне две стратегије и има за циљ да разради систем за борбу против прања новца и финансирања тероризма у Републици Србији ради успешног суочавања са ризицима утврђеним 2018. године у Процени ризика од прања новца и Процени ризика од финансирања тероризма, ради усвајања мера које ће бити у складу са стандардима ФАТФ, а које ће успешно доприносити остварењу постављених циљева у борби против прања новца и финансирања тероризма.

Полазећи од општег и посебних циљева и непосредних исхода глобалног система, формулисан је следећи општи циљ Стратегије (2020-2024): У потпуности заштитити привреду и финансијски систем државе од опасности које узрокују прање новца и финансирање тероризма и ширења оружја за масовно уништење, чиме се кроз активну сарадњу јавног и приватног сектора и приступ заснован на анализи и процени ризика јачају систем и интегритет институција финансијског и нефинансијског сектора и доприноси безбедности, сигурности и владавини права.

Општи циљ националне стратегије разрађен је даље кроз четири посебна циља, и то:

1. Смањивати ризике од прања новца, финансирања тероризма и ширења оружја за масовно уништење кроз континуирано унапређење стратешког, законодавног и институционалног оквира, координацију и сарадњу свих учесника у систему борбе против прања новца и финансирања тероризма и међународну сарадњу;

2. Спречити уношење у финансијски и нефинансијски систем имовине за коју се сумња да је стечена кривичним делом, која је намењена финансирању тероризма или ширењу оружја за масовно уништење, односно унапредити откривање такве имовине уколико је већ у систему;
3. Ефикасно и делотворно кажњавати извршиоце кривичног дела прање новца и одузимати незаконито стечену имовину;
4. Уочавати и отклањати претње од финансирања тероризма и кажњавати извршиоце кривичног дела финансирања тероризма.

Корисни линкови:

Национална стратегија за борбу против прања новца и финансирања тероризма (Интернет презентација Управе за спречавање прања новца, секција Библиотека, подсекција Стратегија)

НАЦИОНАЛНА ПРОЦЕНА РИЗИКА ЗЕМЉЕ ОД ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА

Документ Процена ризика од прања новца и процена ризика од финансирања тероризма усвојен је на седници Владе Републике Србије 31. маја 2018. године. Документ је сачињен према препорукама и методологији Светске банке у сарадњи надлежних органа Републике Србије и представника приватног сектора (укупно 154 представника државног и приватног сектора у Републици Србији узело је учешће у формирању ове процене ризика земље).

Циљ процене ризика јесте да се изведу закључци о томе који сектори и поступања у систему државе носе потенцијално виши ризик од прања новца и финансирања тероризма, а који нижи. Процена ризика израђена на овакав начин значајна је како би држава могла на прави начин на њих да одговори применом низа мера и активности, као и да у складу са процењеним ризицима донесе одлуке о адекватној расподели ресурса са циљем улагања већих ресурса у високоризичне секторе и области.

Овакав вид процене ризика представља међународни стандард, спроведен у складу са измењеним и ревидираним препорукама ФАТФ које су усвојене 2012. године приликом претходне процене ризика.

Процена ризика од прања новца

Ова процена састоји се из процене претњи од прања новца и националне рањивости од прања новца.

Анализом предикатних кривичних дела (свако кривично дело путем кога је стечен приход који може постати предмет кривичног дела), прегледа претњи по секторима и прекограничних претњи дошло се до свеукупне

процене претњи од прања новца која је означена као “СРЕДЊА” са тенденцијом “без промене”. Национална рањивост од прања новца је процењена као “СРЕДЊА” и представља оцену способности државе да се одбрани од прања новца као и оцену анализе секторске рањивости. Овим се дошло до закључка о **свеобухватном ризику од прања новца и оцени “СРЕДЊИ”.**

Сектори који су према процени најизложенији претњи од прања новца су сектор некретнина, сектор организовања игара на срећу и банкарски сектор, прате их сектор мењача, казина и рачуновођа. Додатно, процена је да највише „прљавог новца” протекне преко привредних субјеката организованих у форми друштва са ограниченом одговорношћу. Најугроженији је сектор малих привредних друштва, односно претња од прања новца по њих је далеко највећа.

У финансијском делу система најрањивије институције су банке, мењачнице и пружаоци платних услуга. У нефинансијском делу система, сектор некретнина, игара на срећу и рачуноводствене агенције представљају најрањивије секторе.

Према резултатима Националне процене ризика, сектор рачуновођа изложен је средње високој претњи од прања новца и процењен је као средње рањив у односу на друге нефинансијске секторе.

Приликом процене ризика на нивоу обвезника (тзв. самопроцене ризика), као и приликом анализе ризика странака, уколико су исте такође обвезници Закона, обвезник треба да узме у обзир и резултате Националне процене ризика, односно степен ризика у који је сврстан сам обвезник, односно његова странка која је такође обвезник Закона.

Процена ризика од финансирања тероризма

Овај ризик процењен је у укупном резултату као „СРЕДЊИ”, а закључак је донет по основу три различита критеријума „Претња од тероризма”, „Претња од финансирања тероризма” и „Рањивост од финансирања тероризма”.

- а) Фактор „Претња од тероризма” оцењен је као „средње висок”. Сагледани су и додатни јавно доступни подаци, обавештајни подаци као и будућа очекивања надлежних органа задужених за ову област.
- б) Критеријум „Претња од финансирања тероризма” оцењен је као „средњи” уз констатацију „без промена”. Квантитативни и квалитативни подаци су засебно оцењивани и на основу њих креирана је заједничка коначна оцена овог ризика.
- в) Критеријум „Рањивост од финансирања тероризма” такође је оцењен као „средњи”, а приликом анализе узето је у обзир следеће: ниво међународне сарадње и њене тенденције, постојање правног оквира у држави, квалитет обавештајних података, итд.

Корисни линкови:

Процена ризика од прања новца и финансирања тероризма (Интернет презентација Управе за спречавање прања новца, секција Библиотека, подсекција Национална процена ризика од прања новца у РС)

ТИПОЛОГИЈЕ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

На основу резултата већ поменуте Националне процене ризика од прања новца и финансирања тероризма, изведен је закључак о нужности информисања свих учесника у систему за борбу против прања новца и финансирања тероризма. Пружање информација о типологијама извршења ових кривичних дела свим заинтересованим странама система кључно је за даље сузбијање појава тог типа. Један од начина информисања свих обвезника система јесте израда и публиковање Извештаја о типологијама прања новца и финансирања тероризма који од 2012. године издаје Министарство финансија Републике Србије.

Типологије прања новца и финансирања тероризма представљају учестале технике и начине који се у пракси користе за извршење ових кривичних дела, односно најразличитије методе коришћене за прикривање незаконито стечених прихода и њихово стављање у легалне финансијске токове. Сазнавање и информисање о уиграним шемама и техникама које криминалци користе у пракси важно је за успех целокупног система борбе против прања новца и финансирања тероризма.

Циљ типологија јесте упознавање свих заинтересованих страна у систему борбе против прања новца и финансирања тероризма са трендовима и начинима деловања који за циљ имају прање новца и финансирање тероризма, као и да им се омогући да користећи стечена знања правовремено препознају сумњиве трансакције и обрасце понашања и пријаве их надлежним државним институцијама. Додатно, коришћење и алокација ресурса на најефикаснији начин у борби против ових појава такође представља један од примарних циљева типологија.

Пратећи закључке Националне процене ризика од прања новца усвојене 2018. године уочава се постојање значајног броја пореских кривичних дела која као резултат имају генерисање незаконитих прихода. У периоду од 2013. до 2017. године процењује се да је преко 450 милиона евра незаконитих прихода остварено на овај начин уз значајан пораст броја пореских кривичних дела. Такође, утврђен је и растући тренд броја учинилаца као и организованих криминалних група умешаних у извршење оваквих кривичних дела.

Сектор рачуноводства

Сектор рачуноводства у Републици Србији броји нешто више од 7.800 регистрованих правних лица и предузетника који се баве пружањем рачуноводствених услуга. Послови овог сектора превасходно се односе на књижење пословних промена и вођење пословних књига за рачун клијената. Основ за редовно вођење пословних књига јесу управо веродостојне рачуноводствене исправе које јасно приказују порекло, врсту и садржај пословне имовине на коју се односе.

Управо ове исправе врло често се користе као средство за манипулацију и прикривање стварно насталих (или ненасталих) прихода, расхода, обавеза, итд. што доводи до лажних финансијских извештаја. Ангажовање рачуновође значајно је за потенцијалне пераче управо из разлога што да би се одређена рачуноводствена исправа прокњижила довољна је њена формална исправност, а да ли је пословна промена стварно и настала није предмет провере у моменту књижења и израде пословних књига.

Овакав положај рачуновођа у ланцу прања новца омогућава им да препознају сумњиве активности својих странака или пословних сарадника својих странака, које пружаоци других услуга не би препознали. Суштинско познавање и приступ књигама и рачунима клијената као и познавање управљачких процеса клијената стављају рачуновође на веома битно место у ланцу препознавања, превенције и борбе против прања новца.

Историјски гледано, у случајевима у којима је откривено кривично дело прања новца најчешће су управо коришћене услуге рачуновођа, односно рачуноводственог сектора. Показало се да су људи из кримогене средине склонији ангажовању екстерног рачуновође него запошљавању рачуновође у привредним субјектима која су под њиховом контролом. Ово за циљ има прикривање радњи извршења кривичног дела и давање привида легалних пословних активности. Оваква дела нарочито су била изражена у случајевима прања новца код којих су предмет прања били приходи из пореских кривичних дела.

Због свега наведеног могуће је констатовати већу изложеност овог сектора ризику од прања новца као и потребу за појачаном пажњом рачуноводствених агенција о активностима њихових клијената.

Корисни линкови:

Годишњи извештаји Управе (Интернет презентација Управе за спречавање прања новца, секција Библиотека, подсекција Годишњи извештаји)

УСПОСТАВЉАЊЕ АДЕКВАТНИХ ИНТЕРНИХ ПРОЦЕДУРА И ПРОЦЕСА

У процесу успостављања адекватних интерних процедура и процеса, обвезник Закона дужан је да примењује законом дефинисане радње и мере за спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма, као и да изради и редовно ажурира анализу ризика од прања новца и финансирања тероризма.

У процесу успостављања система интерних аката, потребно је израдити адекватне „кровне“ документе првенствено у виду Правилника о спречавању прања новца, Анализе ризика самог обвезника као и адекватне Политике управљања ризицима. Циљ ових докумената је да се на систематичан и свеобухватан начин обједине све радње и мере које се користе у циљу спречавања прања новца и финансирања тероризма, као и да се ризици од тих активности адресирају на довољно ефикасан и ефективан начин.

Предлози структуре докумената Правилника о спречавању прања новца и Политике за управљање ризицима дати су у прилогу 1.

Радње и мере за спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма

У оквиру Закона, обвезник је дужан да спроведе одређене радње и мере за спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма (члан 5. Закона). Ове радње и мере се спроводе пре, у току и након вршења трансакције или успостављања пословног односа¹.

Радње и мере обухватају:

1. познавање странке и праћење њеног пословања;
2. достављање информација, података и документације Управи;
3. одређивање лица задуженог за извршавање обавеза из Закона - овлашћено лице и његовог заменика, као и обезбеђивање услова за њихов рад;
4. редовно стручно образовање, оспособљавање и усавршавање запослених;
5. обезбеђивање редовне унутрашње контроле извршавања обавеза из овог закона, као и интерне ревизије ако је то у складу са обимом и природом пословања обвезника;
6. израду списка показатеља (индикатора) за препознавање лица и трансакција за које постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма;
7. вођење евиденција, заштиту и чување података из тих евиденција;
8. спровођење мера из Закона у пословним јединицама и подређеним друштвима правног лица у већинском власништву обвезника у земљи и страним државама;
9. извршавање других радњи и мера из Закона.

Познавање странке и праћење њеног пословања

Познавање клијента и његовог пословања је једна од основних претпоставки успешне борбе против прања новца. Постојање клијента који нису познати обвезнику представља веома висок ризик од прања новца.

Законом су дефинисане радње и мере које је потребно спровести у циљу познавања и праћења свог клијента (члан 7. Закона), а обвезник, у овом случају рачуновођа, дужан је да их спроводи приликом успостављања пословног односа са странком, када у вези са странком или трансакцијом постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма, као и када постоји сумња у истинитост или веродостојност прибављених података о странци и стварном власнику.

Наведене процедуре подразумевају утврђивање идентитета странке, провере идентитета на основу докумената, података или информација прибављених из поузданих или веродостојних извора (или путем средстава електронске идентификације у складу са законом), утврђивање идентитета стварног власника странке и провере његовог идентитета у случајевима прописаним Законом, прибављање и процену информација о сврси и намени пословног односа или трансакције и друге податке у складу са Законом, прибављање и процену веродостојности информација о пореклу имовине која је или ће бити предмет пословног односа, односно трансакције, ако се у складу са анализом ризика утврди да у вези са странком постоји висок ризик од прања

¹ Закон дефинише пословни однос као пословни, професионални или комерцијални однос између странке и обвезника који је у вези са вршењем делатности обвезника и за који се у тренутку успостављања очекује да ће трајати.

новца или финансирања тероризма. Обвезник је дужан да редовно врши праћење пословања и проверавање усклађености активности странке са природом пословног односа и уобичајеним обимом и врстом пословања странке. Обим и интензитет праћења пословних активности странке зависе од оцене ризичности одређене странке, односно њеног сврставања у одређену категорију ризичности.

Такође, обвезник је дужан да примењује радње и мере познавања и праћења странке из члана 7. Закона и у току трајања пословног односа у учесталости и интензитету у складу са процењеним ризиком и промењеним околностима у вези са странком. Уколико би спровођење радњи и мера познавања и праћења странке из члана 7. став 1. тач. 1)-5) закона изазвало сумњу код странке да обвезник спроводи радње и мере ради достављања података Управи, обвезник је дужан да обустави предузимање наведених радњи и мера и о томе састави службену белешку у писменој форми коју доставља Управи. Члановима 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23. и 25. Закона регулисан је начин утврђивања и провере идентитета странке.

Утврђивање стварног власника

Утврђивање идентитета клијента врло често није довољно да би се знало ко у ствари користи услуге које се нуде у финансијском систему. Идентификација једног привредног друштва као правног лица не нуди одговор на питање које физичко лице у стварности ужива или сноси економске последице пословних активности тог привредног друштва. Другим речима, ако се не зна ко стоји иза правних или чак физичких лица, ко у њихово име доноси стварне одлуке у пословном свету, не може се говорити о ефикасном спречавању прања новца или финансирања тероризма. Стварни власник, како га Закон дефинише, је увек физичко лице које посредно или непосредно има у својини или контролише странку. Тачније, то је (1) физичко лице, које је посредно или непосредно ималац 25% или више пословног удела, акција, права гласа или других права, на основу којих учествује у управљању правним лицем, односно учествује у капиталу правног лица са 25% или више удела, односно физичко лице које посредно или непосредно има преовлађујући утицај на вођење послова и доношење одлука, односно (2) физичко лице, које привредном друштву посредно обезбеди или обезбеђује средства и по том основу има право да битно утиче на доношење одлука органа управљања привредним друштвом приликом одлучивања о финансирању и пословању. Уколико податке о стварном власнику странке прибавља из евиденције која је успостављена на основу посебног закона којим се уређује централна евиденција стварних власника, обвезник се не ослобађа обавезе предузимања радњи и мера за утврђивање стварног власника из Закона, које је дужан да спроведе на основу процене ризика странке.

Корисни линкови:

Централна евиденција стварних власника која се води у оквиру регистара Агенције за привредне регистре РС - <https://apr.gov.rs/регистри/централна-евиденција-стварних-власника.1832.html> и Смернице за утврђивање стварног власника странке и смернице за евидентирање стварног власника регистрованог субјекта у централној евиденцији (Интернет презентација Управе за спречавање прања новца, секција Библиотека, подсекција Смернице)

Достављање информација, података и документације управи

Обвезник је у обавези да Управи достави податке из члана 99. став 1. Закона увек када у вези са трансакцијом или странком постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма, и то пре извршења трансакције, и да у извештају наведе рок у коме та трансакција треба да се изврши. У случају хитности, такво обавештење може се дати и телефоном, али се накнадно мора доставити Управи у писменом облику најкасније следећег радног дана.

Обавеза обавештавања о претходно наведеним трансакцијама односи се и на планирану трансакцију, без обзира на то да ли је извршена.

Према члану 47. став 4. Закона, друштво за ревизију и самостални ревизор, предузетници и правна лица која се баве пружањем рачуноводствених услуга и порески саветници дужни су да, у случају када странка од њих тражи савет у вези са прањем новца или финансирањем тероризма, о томе одмах обавесте Управу, а најкасније у року од три дана од дана када је странка тражила савет.

Пријављивање сумњивих трансакција

Суштински и мерљив резултат који се жели постићи развијањем система за откривање и спречавање прања новца у приватном сектору тј. у банкама, другим финансијским организацијама и другим обвезницима је квалитетно и ефикасно откривање лица и трансакција за које се сумња да су вези са прањем новца и њихово пријављивање финансијско - обавештајној служби, односно Управи.

Претпоставка за квалитетно извршавање ове обавезе је адекватно извршена идентификација клијента и познавање његовог пословања. Сви обвезници Закона су у обавези да пријављују сумњиве трансакције и морају поћи од уобичајеног начина пословања своје странке и на основу тога уочити неправилности које упућују на сумњу да се ради о прању новца или финансирању тероризма.

Обавезник, у циљу успешног откривања сумњивих трансакција, саставља листу показатеља (индикатора) за препознавање сумњивих трансакција. Листа индикатора садржи листу поступања или понашања странке која упућују на активности које нису у складу са претпостављеним понашањем странке или на други начин упућују на сумњу да се ради о прању новца или финансирању тероризма.

Посебно важан стандард у вези са овим питањем је забрана дојављивања лицу које је пријављено као сумњиво или које врши трансакцију која је пријављена као сумњива да је поступљено по закону. У међународним документима и пракси овакво поступање је познато под називом *no tipping off rule*. У многим земљама, овакво поступање је утврђено као кривично дело за које одговара обвезник (правно лице и предузетник) за које су забрањене строге казне.

Корисни линкови:

Управа за спречавање прања новца (Интернет презентација Управе за спречавање прања новца, секција Библиотека, подсекција Подзаконски акти) - Образац за пријаву готовинских и сумњивих трансакција и сумњивих активности (Образац 1)

Одређивање лица задуженог за извршавање обавеза из закона и његовог заменика

Обвезник је дужан да за вршење појединих радњи и мера за спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма, у складу са овим законом и прописима донетим на основу њега, именује овлашћено лице и његовог заменика. Овлашћено лице самостално врши задатке и непосредно је одговорно највишем руководству. Ако обвезник има једног запосленог, тај запослени се сматра овлашћеним лицем. Важно је напоменути да и у ситуацији када обвезник има једног запосленог, постоји обавеза достављања Управи

података о његовом личном имену и називу радног места у року од 15 дана од дана именовања. Такође, обвезници су дужни да у року од 15 дана од дана именовања доставе Управи и податке о личном имену и називу радног места члана највишег руководства који је одговоран за примену Закона. У истом року обвезник је дужан да обавести Управу и о свакој промени наведених података.

Овлашћено лице мора испуњавати услов да је запослен код обвезника на радном месту са овлашћењима која том лицу омогућавају делотворно, брзо и квалитетно извршавање задатака прописаних овим законом, да није правноснажно осуђивано или се против њега не води кривични поступак за кривична дела која се гоне по службеној дужности која га чине неподобним за вршење послова овлашћеног лица, да је стручно оспособљено за послове спречавања и откривања прања новца и финансирања тероризма, као и да познаје природу послова обвезника у областима која су подложна ризику прања новца или финансирања тероризма и да има лиценцу за обављање послова овлашћеног лица. Наведена одредба која се односи на поседовање лиценце примењује се од 1. јануара 2021. године. Заменик овлашћеног лица мора да испуњава исте услове. Управа издаје лиценцу овлашћеном лицу и заменику овлашћеног лица. Лиценца се издаје на основу резултата стручног испита. Министар, на предлог директора Управе, а по претходно прибављеном мишљењу органа надлежних за вршење надзора из члана 104. овог закона, прописује садржину и начин полагања стручног испита, као и критеријуме на основу којих се утврђује да ли је обвезник дужан да обезбеди да његово овлашћено лице и заменик имају лиценцу за обављање послова овлашћеног лица. Правилником о стручном испиту за издавање лиценце за обављање послова овлашћеног лица („Службени гласник РС“, број 104, од 31.07.2020. године) дефинишу се критеријуми на основу којих се утврђује да ли је обвезник дужан да обезбеди да његово овлашћено лице и заменик овлашћеног лица имају лиценцу за обављање овлашћеног лица. Обвезник је дужан да обезбеди да његово овлашћено лице и заменик овлашћеног лица имају лиценцу за обављање овлашћеног лица ако: (1) овлашћено лице, односно заменик овлашћеног лица не поседује међународни сертификат/лиценцу у области спречавања прања новца и финансирања тероризма издату од стране релевантне међународне организације/тела; (2) овлашћено лице, односно заменик овлашћеног лица не поседује уверење о положеном стручном испиту за обављање послова из своје делатности, за чије издавање се претходно проверава знање и из области спречавања прања новца и финансирања тероризма; (3) овлашћено лице, односно заменик овлашћеног лица није запослено код обвезника који има мање од седам запослених лица.

Овлашћено лице се стара о успостављању, деловању и развоју система за спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма, и иницира и предлаже руководству одговарајуће мере за његово унапређење, обезбеђује правилно и благовремено достављање података Управи у складу са овим законом, учествује у изради интерних аката, учествује у изради смерница за вршење унутрашње контроле, учествује у успостављању и развоју информатичке подршке, учествује у припреми програма стручног образовања, оспособљавања и усавршавања запослених у обвезнику.

Обвезник је дужан да овлашћеном лицу обезбеди неограничен приступ подацима, информацијама и документацији који су неопходни за вршење његових послова, одговарајуће кадровске, материјалне, информационо-техничке и друге услове за рад, одговарајуће просторне и техничке могућности које обезбеђују одговарајући степен заштите поверљивих података којима располаже овлашћено лице, стално стручно оспособљавање, замену за време његовог одсуства, као и заштиту у смислу забране одавања података о њему неовлашћеним лицима, као и заштиту од других поступака који могу утицати на неометано вршење његових дужности.

Корисни линкови:

Правилник о стручном испиту за издавање лиценце за обављање послова овлашћеног лица, „Службени гласник РС“, број 104 од 31. јула 2020. године (Интернет презентација Управе за спречавање прања новца, секција Активности, подсекција Лиценце за обављање послова овлашћеног лица)

Предлог структуре Одлука о именовању лица задуженог за извршење обавеза из Закона и његовог заменика и члана највишег руководства одговорног за примену Закона дат је у прилогу 2.

Редовно стручно образовање, оспособљавање и усавршавање запослених

Обвезник је дужан да обезбеди редовно стручно образовање, оспособљавање и усавршавање запослених који обављају послове спречавања и откривања прања новца и финансирања тероризма.

Стручно образовање, оспособљавање и усавршавање односи се на упознавање са одредбама закона и прописа донетих на основу њега и интерних аката, са стручном литературом о спречавању и откривању прања новца и финансирања тероризма, са листом индикатора за препознавање странака и трансакција за које постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма, као и са одредбама прописа којима се уређује ограничавање располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење и прописа којима се уређује заштита података о личности.

Обвезник је дужан да изради програм годишњег стручног образовања, оспособљавања и усавршавања запослених за спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма најкасније до краја марта за текућу годину, са садржином прописаном Правилником о методологији (члан 12. став 1.), а која најмање садржи: (1) планирани број обука на годишњем нивоу, (2) планирани број запослених који ће похађати обуке, као и профил запослених којима су обуке намењене, (3) теме из области спречавања прања новца и финансирања тероризма које ће бити предмет обука, као и теме из области ограничавања располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење и (4) начин реализације обука (семинари, радионице, итд.).

Обвезник је дужан да обуке прописане програмом спроведе најкасније до краја марта наредне године и да сачини службену белешку, која најмање мора да садржи време и место одржавања обуке, број запослених који су присуствовали обуци, име и презиме лица које је спровело обуку и кратак опис обрађене теме на обуци (члан 12. став 2. и 3. Правилника). Програм годишњег стручног образовања, оспособљавања и усавршавања запослених и документацију везану за стручно образовање, оспособљавање и усавршавање запослених (службене белешке, презентације и сл.), обвезник је дужан да чува најмање пет година од извршеног стручног оспособљавања (члан 95. став 3. Закона).

Корисни линкови:

Правилник о методологији за извршавање послова у складу са Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма, „Службени гласник РС“, број 80 од 03.06.2020. године (Интернет презентација Управе за спречавање прања новца, секција Библиотека, подсекција Смернице и препоруке

Предлог структуре Програма обука дата је у прилогу 3.

Обезбеђивање редовне унутрашње контроле извршавања обавеза из овог закона, као и интерне ревизије ако је то у складу са обимом и природом пословања обвезника

Обвезник је дужан да, у оквиру активности које предузима ради ефикасног управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма, спроводи редовну унутрашњу контролу обављања послова спречавања и откривања прања новца и финансирања тероризма. Обвезник спроводи унутрашњу контролу у складу са утврђеним ризиком од прања новца и финансирања тероризма.

Обвезник је дужан да организује независну интерну ревизију у чијем делокругу је редовна процена адекватности, поузданости и ефикасности система управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма када закон који уређује делатност обвезника прописује обавезу постојања независне интерне ревизије, или када обвезник процени да је, имајући у виду величину и природу посла, потребно да постоји независна интерна ревизија у смислу овог закона.

Према Правилнику о методологији обвезник је дужан да изради годишњи извештај о унутрашњој контроли најкасније до 15. марта текуће године за претходну годину са садржином прописаном чланом 10. став 2. Правилника.

Предлог структуре Одлуке о обезбеђивању редовне унутрашње контроле дат је у прилогу 4.

Израду списка показатеља (индикатора) за препознавање лица и трансакција за које постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма

Обвезник је дужан да изради листу индикатора за препознавање лица и трансакција за које постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма. Приликом израде листе индикатора, обвезник је дужан да унесе и индикаторе које је израдила Управа у складу са чланом 68. Закона. Листа индикатора коју израђује Управа може бити предмет периодичних измена и допуна, па је неопходно вршити редовно праћење објављених информација на интернет презентацији Управе и у складу са тим вршити измене и допуне интерних аката обвезника.

Поред листе индикатора за препознавање сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма за рачуновође, Управа посебно објављује листу индикатора за препознавање сумњивих активности у вези са финансирањем тероризма.

Код израде листе обвезник узима у обзир сложеност и обим извршења трансакција, неуобичајени начин извршења, вредност или повезаност трансакција које немају економски или правно основану намену, односно нису усаглашене или су у несразмери са уобичајеним односно очекиваним пословањем странке, као и друге околности које су повезане са статусом или другим карактеристикама странке.

Обвезник је дужан да приликом утврђивања основа сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма примењују листу индикатора и да узима у обзир и друге околности које указују на постојање основа сумње на прање новца или финансирање тероризма.

Приликом израде листе индикатора у поступку утврђивања постојања елемената за квалификацију одређене трансакције или лица сумњивим, треба сагледати шири оквир у складу са начелом да обвезник најбоље познаје свог клијента и проценити да ли одређена трансакција излази из оквира уобичајеног, односно очекиваног пословања странке.

Корисни линкови:

Индикатори (Интернет презентација Управе за спречавање прања новца, секција Библиотека, подсекција Индикатори)

Листа индикатора дата је у прилогу 5.

Вођење евиденција, заштита и чување података из тих евиденција

Обвезник води евиденцију података о странкама и пословним односима и трансакцијама, као и података достављених Управи у складу са чланом 47. Закона.

Чланом 99. Закона прописана је обавезна садржина евиденција о странкама, пословним односима и трансакцијама. Евиденције се воде у електронском облику по хронолошком реду, у складу са чланом 11. Правилника о методологији. Сви подаци који се прикупе у току идентификације и праћења пословања клијената код обвезника морају се чувати у периоду одређеном законом како би ти подаци били доступни надлежним органима ради откривања кривичних дела прања новца и финансирања тероризма. Рок за чување тих података у Србији је 10² односно 5³ година. Након истека дефинисаних рокова обвезник је дужан да са подацима поступа у складу са законом којим се уређује заштита података о личности, под условом да се не ради о подацима које користе надлежни државни органи у посебне сврхе.

Анализа ризика

Обвезник је дужан да изради и редовно ажурира анализу ризика од прања новца и финансирања тероризма у складу са Законом, смерницама Управе и проценом ризика од прања новца и финансирања тероризма израђеном на националном нивоу.

Анализа ризика мора бити сразмерна природи и обиму пословања, као и величини обвезника, мора да узме у обзир основне врсте ризика и друге врсте ризика које је обвезник идентификовао због специфичности пословања.

Основне врсте ризика су:

1. географски ризик
2. ризик странке
3. ризик услуге

² за податке и документацију у вези са странком, успостављеним пословним односом са странком, извршеном анализом ризика и извршеном трансакцијом, од дана окончања пословног односа

³ за податке и документацију о овлашћеном лицу, заменику овлашћеног лица, стручном оспособљавању запослених, извршеним унутрашњим контролама од дана престанка дужности овлашћеног лица, извршеног стручног оспособљавања или извршене унутрашње контроле

Анализа ризика садржи:

1. анализу ризика у односу на целокупно пословање обвезника;
2. анализу ризика за сваку групу или врсту странке, односно пословног односа, односно услуге које обвезник пружа у оквиру своје делатности, односно трансакције.

Обвезник је дужан да анализу ризика достави Управи и органима надлежним за вршење надзора над применом закона, на њихов захтев, у року од три дана од дана испостављања тог захтева, осим ако орган надлежан за вршење надзора захтевом не одреди дужи рок.

На основу анализе ризика обвезник сврстава странку у једну од следећих категорија ризика:

1. ниског ризика од прања новца и финансирања тероризма и примењује најмање поједностављене радње и мере;
2. средњег ризика од прања новца и финансирања тероризма и примењује најмање опште радње и мере;
3. високог ризика од прања новца и финансирања тероризма и примењује појачане радње и мере.

Обвезник интерним актима може, поред наведених, предвидети и додатне категорије ризика, и одредити адекватне радње и мере из Закона за те категорије ризика.

Правилником о методологији за извршавање послова у складу са Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“, број 80 од 03. јуна 2020. године) уређени су начин и разлози на основу којих обвезник сврстава странку, пословни однос, услугу коју пружа у оквиру своје делатности или трансакцију у категорију ниског ризика од прања новца и финансирања тероризма.

Корисни линкови:

Смернице за процену ризика од прања новца и финансирања тероризма код друштава за ревизију, предузетника и правних лица која се баве пружањем рачуноводствених услуга и факторинг друштава од 15.05.2020. године (Интернет презентација Управе за спречавање прања новца, секција Библиотека, подсекција Смернице)

Предлог структуре документа анализе ризика дат је у прилогу 7.

ПРИЛОЗИ

Прилог 1 – правилник о спречавању прања новца и политика управљања ризицима

Прилог 2 – одлуке о именовању лица задуженог за извршење обавеза из закона и његовог заменика и члана највишег руководства који је одговоран за примену закона

Прилог 3 – програм обука стручног образовања, оспособљавања и усавршавања запослених за спречавање прања новца

Прилог 4 – унутрашња контрола

Прилог 5 – листа индикатора

Прилог 6 – евиденција података о странкама

Прилог 7 – анализа ризика

ПРИЛОГ 1

На основу члана 5. став 3. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“, број 113/17 и 91/19), Друштво усваја

ПРАВИЛНИК О СПРЕЧАВАЊУ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Садржај правилника

Члан 1.

Овај Правилник садржи одредбе којима се у складу са Законом и његовим подзаконским актима уређује:

1. анализа ризика, познавање странке и праћење њеног пословања,
2. одређивање лица задуженог за извршавање обавеза из Закона (овлашћено лице) и његовог заменика, као и обезбеђивање услова за њихов рад,
3. обављање редовног стручног оспособљавања и образовања запослених,
4. обављање редовне унутрашње контроле над обављањем задатака према Закону,
5. израда списка показатеља (индикатора) за препознавање лица и трансакција за које постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма;
6. достављање информација, података и документација Управи,
7. чување података и вођење евиденција.

Унутрашња контрола

Стандарди унутрашње контроле

У оквиру активности које предузима ради ефикасног управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма, Друштво спроводи редовну унутрашњу контролу обављања послова спречавања и откривања прања новца и финансирања тероризма у складу са утврђеним ризиком од прања новца и финансирања тероризма.

Унутрашња контрола односи се на:

- дужност контроле ризика у односу на целокупно пословање Друштва,
- дужност контроле ризика одређене групе или врсте странке, пословног односа, производа или трансакције с обзиром на могуће злоупотребе прања новца или финансирања тероризма,
- дужност спровођења мера утврђивања и провере идентитета странке када Друштво:
 - са странком успостави пословне односе;
 - посумња у веродостојност и истинитост претходно добијених података о странци или стварном власник странке, или
 - оцени да у вези са трансакцијом или странком постоје разлози за сумњу на прање новца или финансирање тероризма.

- дужност утврђивања стварног власника странке која је правно лице или лице страног права,
- дужност прибављања података о сврси и намени пословног односа,
- контрола процедура по којима се утврђује да ли је странка или стварни власник странке функционер,
- контрола процедура по којима се утврђује да ли је странка или правно лице које се јавља у власничкој структури странке оф-шор правно лице,
- дужност достављања података Управи, увек када у вези са трансакцијом или странком постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма, и то пре извршења трансакције, са навођењем рока у извештају у коме та трансакција треба да се изврши. У случају хитности, такво обавештење може се дати и телефоном, али се накнадно мора доставити Управи у писменом облику, најкасније следећег радног дана,
- предузетници и правна лица која се баве пружањем рачуноводствених услуга дужни су да, у случају када странка од њих тражи савет у вези са прањем новца или финансирањем тероризма, о томе одмах обавесте Управу, а најкасније у року од три дана од дана када је странка тражила савет (члан 47. став 4),
- дужност именовања овлашћеног лица и његовог заменика, који Управи јавља податке и обавља друге активности у складу са одредбама Закона,
- дужност израде листе индикатора за препознавање лица и трансакција за које постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма,
- дужност чувања података и припадајуће документације 10 година по престанку пословног односа или обављене трансакције, односно дужност чувања података и документације о овлашћеном лицу, заменику овлашћеног лица, стручном оспособљавању запослених и извршеним унутрашњим контролама 5 година од дана престанка дужности овлашћеног лица, извршеног стручног оспособљавања или извршене унутрашње контроле,
- дужност вођења евиденција података о странкама, пословним односима и трансакцијама и евиденцијама достављених података Управи,
- дужност достављања (на захтев Управе) података, информација и документације о странкама и трансакцијама, које је Друштво добило или их води на основу Закона,
- дужност чувања тајности података односно забрана откривања странци или трећем лицу.

Намена унутрашње контроле

Члан 2.

Унутрашња контрола по овом Правилнику обухвата редовну контролу примене одредаба Закона у Друштву. Намена унутрашње контроле је спречавање, препознавање и отклањање радњи које се односе на побољшање унутрашњег система откривања трансакција и странака, у вези са којима постоје разлози за сумњу на прање новца или финансирање тероризма.

Друштво, методом случајног узорка, врши провере и тестирање примене система за спречавање прања новца и финансирања тероризма и усвојених процедура.

Друштво организује независну интерну ревизију у чијем делокругу је редовна процена адекватности, поузданости и ефикасности система управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма, када закон који уређује делатност Друштва прописује обавезу постојања независне интерне ревизије, или када Друштво процени да је, имајући у виду величину и природу посла, потребно да постоји независна интерна ревизија у смислу Закона.

Носиоци унутрашње контроле

Члан 3.

Унутрашњу контролу спроводи, односно организује Друштво, односно овлашћено лице за контролу спречавања прања новца, (у даљем тексту: овлашћено лице или контролор), односно заменик овлашћеног лица, осим ако то другим прописом није другачије дефинисано.

Извештаји овлашћеног лица

Члан 4.

Овлашћено лице директору, односно одговорном лицу на њихов захтев шаље извештај о примени Закона, пре свега о:

- сумњивим трансакцијама односно странкама;
- броју повезаних трансакција;
- броју трансакција које су биле пријављене Управи;
- околностима (индикаторима) у случају сумњивих трансакција односно странака;
- утврђеним неправилностима и потребним мерама.

Дужност запослених

Годишњи извештај

Члан 5.

Друштво, односно овлашћено лице саставља годишњи извештај о обављеној унутрашњој контроли и предузетим мерама у након те контроле, у писаној форми. Извештај за претходну годину мора бити израђен најкасније до 15. марта текуће године и мора бити израђен у складу са Законом, Правилником о методологији извршавања послова у складу са законом о спречавању новца и финансирања тероризма (члан 10. став 1.) и интерним актима Друштва.

Овлашћено лице

Члан 6.

За достављање података Управи и за обављање других послова одређених Законом директор Друштва именује овлашћено лице и заменика овлашћеног лица у складу са одредбама Закона.

Обавезе овлашћеног лица

Члан 7.

Овлашћено лице брине о обављању задатака како су одређени у Закону, а пре свега:

1. старе се о успостављању, деловању и развоју система за спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма, и иницира и предлаже руководству одговарајуће мере за његово унапређење;
2. обезбеђује правилно и благовремено достављање података Управи у складу са овим законом;
3. учествује у изради интерних аката;

4. учествује у изради смерница за вршење унутрашње контроле;
5. учествује у успостављању и развоју информатичке подршке;
6. учествује у припреми програма стручног образовања, оспособљавања и усавршавања запослених у Друштву.

Заменик овлашћеног лица замењује овлашћено лице у његовом одсуству и обавља друге задатке у складу са интерним актом Друштва.

Овлашћено лице самостално врши задатке и непосредно је одговорно највишем руководству Друштва.

Овлашћења овлашћеног лица

Члан 8.

Овлашћено лице има неограничен приступ свим подацима, информацијама и документацији, који су му потребни за обављање посла. Друштво обезбеђује овлашћеном лицу одговарајуће кадровске, материјалне и друге услове за рад, одговарајућа овлашћења за ефикасно обављање задатака из претходног члана, одговарајуће просторне и техничке капацитете, који обезбеђују одговарајући степен безбедности тајних података и информација, одговарајућу информационо-техничку подршку која омогућава стално и безбедно праћење активности.

Унутрашње организационе јединице, укључујући највише руководство, дужне су да овлашћеном лицу обезбеде помоћ и подршку при вршењу послова, као и да га редовно обавештавају о чињеницама које су, или које би могле бити повезане са прањем новца или финансирањем тероризма.

Директор или законски заступник Друштва Управи доставља податке о личном имену и називу радног места овлашћеног лица и његовог заменика, као и податке о личном имену и називу радног места члана највишег руководства одговорног за примену Закона, као и сваку промену тих података најкасније у року од 15 дана од дана именовања.

Овлашћено лице упознаће са новостима у вези са откривањем прања новца директора и остале запослене у Друштву.

Оспособљавање овлашћеног лица

Члан 9.

Друштво редовно обавља стручно образовање, оспособљавање и усавршавање овлашћеног лица и његовог заменика, као и све запослене који обављају послове спречавања и откривања прања новца и финансирања тероризма. Друштво припрема годишњи програм обука у складу са одредбама Закона и другим актима Друштва.

Стручно образовање, оспособљавање и усавршавање односи се на упознавање са одредбама Закона и прописа донетих на основу њега и интерних аката, са стручном литературом о спречавању и откривању прања новца и финансирања тероризма, са листом индикатора за препознавање странака и трансакција за које постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма, као и са одредбама прописа којима се уређује ограничавање располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење (члан 8. Закона о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење, „Службени гласник РС“, бр. 29/2015, 113/2017 и 41/2018) и прописа којима се уређује заштита података о личности.

Идентификација странке, чување података и управљање евиденцијама

Идентификација странке

Члан 10.

Идентификација странке, њеног заступника, пуномоћника, стварног власника, анализа ризика странке, уношење података у евиденције (све радње и мере) врше се приликом успостављања пословног односа са странком и сви подаци и документација се редовно ажурирају и чувају у пословној документацији.

Идентификација странке врши се увидом у документацију из званичног јавног регистра државе седишта странке или непосредним увидом у исти, односно увидом у лични документ на чијим копијама у папирном облику, односно очитаном изводу личног документа у папирном облику се уписују датум, време и лично име лица које је извршило увид у документ, односно копија документа у електронском облику садржи квалификовани електронски печат, односно квалификовани електронски потпис са придруженим временским жигом. Такође, копијом документације, односно очитаним изводом личног документа сматра се и дигитализовани документ и копију документације, односно очитан извод личног документа може се чувати у папирном или електронском облику.

Функционер

У складу са одредбама Закона и Смерница за процену ризика од прања новца и финансирања тероризма, Друштво прописује поступак за утврђивање да ли је странка са којом жели да успостави пословни однос или њен стварни власник страни или домаћи функционер.

Да би дошло до релевантних информација за идентификовање функционера, Друштво предузима неку од следећих активности:

1. прибавља писмену изјаву странке о томе да ли је функционер, члан уже породице функционера или блиски сарадник функционера,
2. користи електронске комерцијалне базе података које садрже листе функционера (нпр. *World-Check*, *Factiva*, *LexisNexis*),
3. претражује јавно доступне податке и информације (нпр. регистар функционера Агенције за борбу против корупције),
4. формира и употребљава интерну базу функционера (нпр. веће финансијске групације имају сопствену листу функционера).

Писмена изјава би требало да укључи следеће податке:

- 1) име и презиме, стално пребивалиште или боравиште, датум и место рођења и ЈМБГ функционера која склапа пословни однос или врши трансакцију, односно за кога се успоставља пословни однос или врши трансакција, те такође број, врсту и назив издаваоца важећег личног документа, са датумом и местом његовог издавања,
- 2) изјаву да ли је странка према критеријумима из Закона, функционер - политички изложено лице или не,
- 3) податке о томе о којој врсти политички изложеној личности се ради (да ли се ради о личности која врши или је у последње четири године вршила истакнуту јавну функцију, или о члану породице политички изложене личности, или о блиском сараднику политички изложене личности),
- 4) податке о периоду обављања те функције, ако је странка лице која врши или је вршила у претходне четири године истакнуту јавну функцију,

- 5) податке о врсти јавне функције коју лице обавља или је обављало у претходне четири године,
- 6) податке о породичном односу, ако је странка члан породице политички изложене личности,
- 7) податке о врсти пословне сарадње, ако је странка блиски сарадник лица.

Оф-шор

Друштво утврђује да ли је странка или правно лице које се јавља у власничкој структури странке оф-шор правно лице сагласно одредбама Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, претрагом листа ММФ-а, Светске банке или прегледом списка земаља који је саставни део Правилника о листи јурисдикција са преференцијалним пореским системом („Службени гласник РС“, број 122/12 и 104/18).

Евиденције и чување података

Члан 11.

Друштво чува податке и припадајућу документацију о странкама, пословним односима и трансакцијама у вези са применом Закона хронолошким редоследом по датуму успостављања пословног односа (датуму уговора) и то тако да је рачунарски вођена евиденција заштићена лозинком.

Документацију о стручном оспособљавању у организацији са доказима о учешћу одређених радника на семинарима или другим видовима образовања, организација води тако да податке о врсти образовања и учесницима у складу са хронолошким редоследом унесе у рачунарски вођену евиденцију.

Друштво чува податке и припадајућу документацију у вези са применом Закона 10⁴ односно 5⁵ година.

Након истека рока чувања података, Друштво је дужно да са подацима поступа у складу са законом којим се уређује заштита података о личности, осим у случајевима када су подаци од значаја за надлежне државне органе и користе се у посебне сврхе.

Друштво, односно његови запослени као и друга лица којима су доступни подаци из члана 99. Закона, не смеју странци или трећем лицу открити:

1. да су достављени или су у поступку достављања Управи подаци, информације и документација о странци или о трансакцији за које постоји сумња да се ради о прању новца или финансирању тероризма;
2. да је Управа издала налог за привремено обустављање извршења трансакције;
3. да је Управа, издала налог за праћење финансијског пословања странке;
4. да је против странке или трећег лица покренут или би могао бити покренут поступак у вези са прањем новца или финансирањем тероризма.

⁴ за податке и документацију у вези са странком, успостављеним пословним односом са странком, извршеном анализом ризика и извршеном трансакцијом, од дана окончања пословног односа

⁵ за податке и документацију о овлашћеном лицу, заменику овлашћеног лица, стручном оспособљавању запослених, извршеним унутрашњим контролама од дана престанка дужности овлашћеног лица, извршеног стручног оспособљавања или извршене унутрашње контроле

Ова забрана не односи се на случајеве када су подаци, информације и документација које у складу са овим законом прикупља и води Друштво потребни за утврђивање чињеница у кривичном поступку и ако те податке тражи надлежни суд у складу са законом, ако податке тражи Управа, као надзорни орган, у поступку надзора над применом одредаба Закона, ако правно или физичко лице које пружа рачуноводствене услуге покуша да одврати странку од незаконите делатности.

Праћење пословања странке

Овлашћено лице је дужно да прати пословање странке са дужном пажњом.

Праћење пословања странке укључује:

1. прикупљање података о свакој трансакцији када је пословни однос успостављен;
2. проверу усаглашености пословања странке са претпостављеном сврхом и наменом пословног односа који је странка успоставила са Друштвом;
3. праћење и проверу усаглашености пословања странке са њеним уобичајеним обимом пословања;
4. праћење и ажурирање, односно периодичну проверу прибављених информација, података и документације о странци и њеном пословању.

Обим и интензитет праћења пословних активности странке зависе од оцене ризичности одређене странке, односно њеног сврставања у одређену категорију ризичности. Па тако, странке које Друштво применом законских одредаба и своје методологије сврстава у низак степен ризика у складу са чланом 6. Закона прати најмање једном у 2 године, странке средњег степена ризика прати најмање једном у годину дана, а странке високог ризика прати најмање једном у 6 месеци.

Пословна тајна

Члан 12.

Подаци из претходног члана су пословна тајна као и сви подаци о достављеним подацима Управи. Друштво и његови запослени могу податке, информације и документацију прибављену на основу Закона користити само за намене одређене чланом 94. Закона.

Када Друштво доставља податке, информације и документацију Управи, не сматра се да је повредило обавезу чувања пословне или професионалне тајне, с тим што је дужно да посебно води рачуна о спровођењу забране дојављивања из члана 90. Закона.

Изузетак од начела чувања тајности

Члан 13.

Приликом достављања података, информација и документације, Друштво може:

1. Управи да достави податке, информације и документацију о својим странкама;
2. прибави и обради податке, информације и документацију о странкама;
3. спроводи захтев Управе о текућем праћењу финансијског пословања странке.

Запослени не могу бити дисциплински или кривично одговорни за кршења обавезе чувања тајних података, ако:

1. податке, информације и документацију доставе Управи у складу са одредбама Закона или на основу њега донетих прописа,
2. податке, информације и документацију добијену у складу са Законом, обради због провере странака и трансакција, у вези са којима постоје разлози за сумњу на прање новца или финансирање тероризма.

Стручно оспособљавање

Обавеза редовног образовања

Члан 14.

Друштво брине за редовно стручно образовање, оспособљавање и усавршавање у складу са одредбама Закона и прописа донетих на основу њега и интерних аката, са стручном литературом о спречавању и откривању прања новца и финансирања тероризма, са листом индикатора за препознавање странака и трансакција за које постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма, као и са одредбама прописа којима се уређује ограничавање располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење и прописа којима се уређује заштита података о личности.

Друштво у сарадњи са овлашћеним лицем, најкасније до краја марта за текућу године, израђује програм годишњег стручног образовања, оспособљавања и усавршавања запослених за спречавање и откривања прања новца и финансирања тероризма.

У програму се наводи:

Планирани број обука на годишњем нивоу, планирани број запослених који ће похађати обуке, као и профил запослених којима су обуке намењене, теме из области спречавања прања новца и финансирања тероризма које ће бити предмет обука као и теме из области ограничавања располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење, начин реализације обука (семинари, радионице, итд.). У поступак стручног образовања, оспособљавања и усавршавања запослених, Друштво је дужно да укључи и све нове запослене. У ту сврху Друштво организује обуку у циљу стручног образовања, оспособљавања и усавршавања за спречавање и откривања прања новца и финансирања тероризма. Редовно стручно образовање, оспособљавање и усавршавање у оквиру Друштва може да спроводи овлашћено лице, његов заменик, односно друго стручно оспособљено лице, које на предлог овлашћеног лица, одреди управа Друштва.

Програм стручног оспособљавања и образовања

Члан 15.

Друштво мора најкасније до краја месеца марта за текућу годину да изради програм стручног образовања и оспособљавања у области спречавања и откривања прања новца, као и да програм реализује најкасније до марта наредне године и да о томе сачини службену белешку.

Службена белешка најмање мора да садржи време и место одржавања обуке, број запослених који су присуствовали обуци, име и презиме лица које је спровело обуку и кратак опис обрађене теме на обуци.

Правилник ступа на снагу следећег дана по усвајању.

директор Друштва

У, _____ дана _____

На основу Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“, број 113/17 и 91/19), Друштво усваја

ПОЛИТИКУ УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА

УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Пословне политике и процедуре омогућавају Друштву да делотворно управља препознатим ризицима и да их умањи, као и да своје напоре усмери у област пословања која је највише подложна различитим видовима злоупотреба, у циљу спречавања прања новца и финансирања тероризма.

Политиком су одређена следећа подручја и поступци који су важни за управљање ризицима: утврђивање и провера идентитета странке, оцена сумњивости одређене странке, трансакције или пословног односа, сарадња са надзорним органима, познавање странке и праћење њеног пословања, евиденција овлашћених лица за спречавање прања новца и финансирања тероризма, едукације и стручно оспособљавање и усавршавање запослених, унутрашње контроле, достављање података Управи за спречавање прања новца, обавештавање о сумњивим трансакцијама, индикатори за препознавање основа сумње, као и заштита тајности и чување података.

ПОЗНАВАЊЕ СТРАНKE И ПРАЋЕЊЕ ЊЕНОГ ПОСЛОВАЊА

Запослени у Друштву дужни су да примењују радње и мере познавања и праћења странке у току трајања пословног односа у учесталости и интензитету у складу са процењеним ризиком и промењеним околностима у вези са странком.

Уколико би спровођење радњи и мера познавања и праћења странке из члана 7. став 1. Закона изазвало сумњу код странке да се спроводе радње и мере ради достављања података Управи, лице које примењује радње и мере је дужно да обустави предузимање наведених радњи и мера, о томе саставља службену белешку у писменој форми коју доставља Управи.

Подаци на основу којих се утврђује идентитет странке прибављају се увидом у оригинал или оверену копију документације из званичног јавног регистра или непосредним увидом у исти, односно увидом у лични документ уз обавезно присуство лица чија се идентификација врши.

Копијом документације, односно копијом извода из званичног јавног регистра и копијом, односно очитаним изводом личног документа се сматра и дигитализовани документ, који мора садржати квалификовани електронски печат, односно квалификовани електронски потпис, са придруженим временским жигом.

Копија документације, односно копија извода из званичног јавног регистра и копија, односно очитани извод личног документа могу се чувати у папирном облику, и на истом се уписује датум, време и лично име лица које је извршило увид у тај документ, а може се чувати и у електронској форми и мора садржати квалификовани електронски печат, односно квалификовани електронски потпис, са придруженим временским жигом.

Друштво одбија понуду за успостављање пословног односа, као и извршење трансакције ако не може да изврши напред наведене радње и мере познавања и праћења странке, а ако је пословни однос већ успостављен дужно је да га раскине.

У том случају, сачињава се службена белешка у писаној форми, и разматра се да ли постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма и да поступи у складу са одредбама члана 47. Закона. Службена белешка чува се у складу са Законом. Друштво, зависно од степена ризика од прања новца и финансирања тероризма, спроводи три врсте радњи и мера познавања и праћења странке – опште, поједностављене и појачане.

Опште радње и мере познавања и праћења странке које је Друштво дужно да примени су следеће:

- утврђује идентитет странке, проверава идентитет странке на основу докумената, података или информација прибављених из поузданих и веродостојних извора или путем средстава електронске идентификације у складу са законом којим се регулише електронска идентификација;
- утврђује идентитет стварног власника странке и врши проверу његовог идентитета у случајевима прописаним Законом;
- прибавља и процењује информацију о сврси и намени пословног односа или трансакције и друге податке у складу са Законом,
- прибави и процењује веродостојност информација о пореклу имовине која је или ће бити предмет пословног односа, односно трансакције, у складу са проценом ризика, ако је странка високоризична,
- редовно прати пословање и проверава усклађеност активности странке са природом пословног односа и уобичајеним обимом и врстом пословања странке.

Друштво је дужно да предузме појачане радње и мере познавања и праћења странке у случају да странка или њен законски заступник, односно лице које је овлашћено за заступање правног лица или лица страног права при утврђивању или провери идентитета код склапања пословног односа, није физички присутно код Друштва. У овим ситуацијама, Друштво примењује појачане радње и мере, и то: прибавља додатне исправе, податке или информације, на основу којих проверава идентитет странке, додатно проверава поднете исправе или додатно потврђује податке о странци, прибавља податке о разлозима одсуства странке и друге мере које одреди надзорни орган Управе у Смерницама.

Уколико је странка функционер, односно политички изложена личност, посматрамо је као високо ризичну странку над којом Друштво мора спровести анализу и прикупљање података, сагласно одредбама члана 38. Закона и мерама дефинисаним Смерницама, пре склапања пословног односа или извршења трансакције.

Појачане радње и мере познавања и праћења странке из члана 41. Закона, Друштво примењује и када Друштво успоставља пословни однос или врши трансакцију када пословни однос није успостављен са странком из државе која има стратешке недостатке у систему за борбу против прања новца и финансирања тероризма, као и када утврди да је странка или правно лице које се јавља у власничкој структури странке оф-шор правно лице и у том случају поред општих предузима и додатне мере из члана 40. Закона.

Приликом примене нових технолошких достигнућа и нових производа и услуга, Друштво је у складу са Законом дужно да, поред општих радњи и мера познавања и праћења странке, примењује додатне мере којима се умањују ризици и управља ризиком од прања новца и финансирања тероризма (нпр. чешће праћење странке ради утврђивања да ли је њено пословање очекивано имајући у виду познавање странке, њених прихода и др.).

Друштво може, поред случајева прописаних Законом, да примени поједностављене радње и мере познавања и праћења странке, у случајевима када процени да због природе пословног односа, облика и начина вршења трансакције, пословног профила странке, односно других околности повезаних са странком постоји незнатан или низак степен ризика за прање новца или финансирање тероризма.

При вршењу поједностављених радњи и мера познавања и праћења странке Друштво је дужно да успостави адекватан ниво праћења пословања странке тако да и поред тога што примењује поједностављене радње, буде у могућности да открије евентуалне неуобичајене и сумњиве трансакције.

Начин и разлози на основу којих Друштво сврстава странку, пословни однос, услугу коју пружа у оквиру своје делатности или трансакцију у категорију ниског ризика од прања новца и финансирања тероризма, ближе се уређују Правилником о методологији за извршавање послова у складу са Законом, у складу са проценом ризика од прања новца и финансирања тероризма израђеном на националном нивоу.

Редовно праћење пословних активности странке је кључно за утврђивање ефикасности спровођења прописаних мера у оквиру откривања и спречавања прања новца и финансирања тероризма. Сврха праћења пословних активности странке је утврђивање законитости пословања странке и провера усклађености пословања странке с предвиђеном природом и наменом пословног односа, које је странка склопила код Друштва, односно са њеним уобичајеним обимом пословања.

Обим и интензитет праћења пословних активности странке зависе од оцене ризичности одређене странке, односно њеног сврставања у одређену категорију ризичности. Па тако, странке које Друштво применом Законских одредби и анализе ризика сврстава у низак степен ризика у складу са чланом 6. Закона прати најмање једном у 2 године, странке средњег степена ризика прати најмање једном у годину дана, а странке високог ризика прати најмање једном у 6 месеци.

У складу са политиком управљања ризиком запослени Друштва процењују да ли се ради о сумњивој трансакцији и да ли у вези с њом или с особом која обавља трансакцију постоје разлози за сумњу на прање новца или финансирање тероризма, односно да ли трансакција укључује средства проистекла из незаконитих активности. Сумњивим трансакцијама могу се сматрати све трансакције које су по својој природи, обиму, сложености, вредности или повезаности неуобичајене, односно немају јасно видљив економски или правни основ, или су у несразмери са уобичајеним, односно очекиваним пословањем странке, и друге околности, које су повезане са статусом или другим карактеристикама странке. Сумњивим се могу сматрати одређене трансакције, али и пословни односи странке.

УТВРЂИВАЊЕ СТВАРНОГ ВЛАСНИКА

Када је и питању стварни власник правног лица или лица страног права, Друштво утврђује идентитет истог у складу са дефиницијама из члана 3. став 1. тачка 11) и 12), прикупљајући податке из члана 99. став 1. тачка 13. Закона, на начине предвиђене чланом 25. Закона. У складу са чланом 99. став 1. тачка 13. Закона, Друштво прибавља име, презиме, датум и место рођења и пребивалиште или боравиште стварног власника странке.

Ове податке Друштво прибавља:

- увидом у документације из регистра који води надлежни орган државе седишта странке или непосредним увидом у званични јавни регистар;
- из документа или друге пословне документације коју му доставља заступник, прокуриста или пуномоћник странке;
- увидом у комерцијалне или друге доступне базе и изворе података или из писмене изјаве заступника, прокуристе или пуномоћника и стварног власника странке. У поступку утврђивања идентитета стварног власника, обвезник може да прибави копију личног документа стварног власника странке, односно очитан извод тог документа.

Ако Друштво, након предузимања свих прописаних радњи, није у могућности да утврди стварног власника, дужно је да утврди идентитет једног или више физичких лица која обављају функцију највишег руководства у странци, као и да документује радње и мере које је предузео.

Уколико Друштво преузима податке о стварном власнику из Централне евиденције стварног власника, не ослобађа се обавезе да изврши радње и мере које произилазе из Закона.

У случају да није могуће утврдити стварног власника странке и када није могуће прибавити информације о сврси и намени пословног односа или трансакције и друге податке у складу са Законом, запослени Друштва је дужан да одбије успостављање пословног односа, односно има обавезу да прекине све постојеће пословне односе са том странком.

ЛИСТА ИНДИКАТОРА

Критеријуми сумњивости код оцене сумњивости одређене странке, трансакције или пословног односа заснивају се на Листи индикатора за препознавање странке и трансакција Друштва за које постоје разлози за сумњу на прање новца, односно за препознавање странке и трансакција, код којих постоје разлози за сумњу на финансирање тероризма. Попис индикатора су полазиште запосленима/овлашћеним лицима при препознавању сумњивих околности, повезаних са одређеном странком или трансакцијом коју странка изводи, или пословним односом који закључује, те су стога запослени Друштва упознати са индикаторима како би их користили. Код процене сумњиве трансакције, овлашћено лице Друштва пружа стручну помоћ запосленима.

Листа индикатора садржи индикаторе који су објављени на интернет презентацији Управе за спречавање прања новца, као и индикаторе које је Друштво приликом обављања своје делатности препознало као показатеље који могу указати на активности прања новца и финансирања тероризма.

Код израде листе индикатора за препознавање лица и трансакција узима се у обзир сложеност и обим извршења трансакција, неуобичајени начин извршења, вредност или повезаност трансакција које немају економски или правно основану намену, односно нису усаглашене или су у несразмери са уобичајеним односно очекиваним пословањем странке, као и друге околности које су повезане са статусом или другим карактеристикама странке. Друштво је дужно да приликом утврђивања основа сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма примењују листу индикатора, као и да узима у обзир и друге околности које указују на постојање основа сумње на прање новца или финансирање тероризма.

У оквиру законских овлашћења, Друштво мора осигурати пуну сарадњу са надзорним органима - Управом за спречавање прања новца. Ова обавеза постоји посебно у случају достављања документације и тражених података и информација, који се односе на странке или трансакције код којих постоје разлози за сумњу на прање новца или финансирање тероризма. Обавеза постоји и у случају обавештавања о било каквој активности или околностима, које су или би могле бити повезане са прањем новца или финансирањем тероризма.

Друштво организује поступак пријаве сумњивих трансакција између свих организационих јединица и овлашћених лица тако да детаљно обухвати начин јављања података у складу са Правилником о методологији, одреди врсту података који се достављају у складу са чланом 47. Закона, одреди начин сарадње организационих јединица с овлашћеним лицем, одреди поступања са странком у случају привременог обустављања извршења трансакције од стране Управе за спречавање прања новца, одреди улогу одговорног лица код пријаве сумњиве трансакције, забрани откривање података о томе да ће податак, информација или документација бити достављени Управи за спречавање прања новца, одредити мере у погледу наставка пословања са странком.

Сви запослени Друштва дужни су да се упознају са политиком и поступцима анализе ризика од прања новца и финансирања тероризма, поступају у складу са њима те да их примењују приликом обављања послова.

ОБУКЕ И ЕДУКАЦИЈА

Друштво мора да обезбеди да сваки запослени разуме своју улогу у процесу управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма, како би се омогућило адекватно управљање, односно одговарајући надзор над ризицима. Стога су обуке за запослене који су у непосредном контакту са клијентима или који обављају трансакције од пресудног значаја у поступку управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма.

Редовно стручно образовање, оспособљавање и усавршавање запослених који обављају послове спречавања и откривања прања новца и финансирања тероризма обезбеђује Друштво, а овлашћено лице учествује у припреми програма стручног образовања, оспособљавања и усавршавања запослених.

У оквиру обављања послова откривања и спречавања прања новца и финансирања тероризма, Друштво мора именовати овлашћено лице и његовог заменика.

Друштво је дужно да овлашћеном лицу обезбеди потребне услове за рад, помоћ и подршку при вршењу послова, да га редовно обавештава о чињеницама које би могле бити повезане са прањем новца или финансирањем тероризма, да му обезбеди неограничен приступ подацима, информацијама и документацији који су му неопходни за вршење послова, одговарајуће кадровске, материјалне, информационо-техничке и друге услове за рад, одговарајуће просторне и техничке могућности које обезбеђују заштиту поверљивих података којима располаже овлашћено лице, стално стручно оспособљавање, замену за време његовог одсуства, предузме неопходне мере како би заштитио овлашћено лице и запослени који спроводе одредбе Закона од насилних радњи усмерених на њихов физички и психички интегритет и друго.

Друштво прописује начин сарадње између овлашћеног лица и осталих организационих јединица.

Директор или законски заступник Друштва Управи доставља податке о личном имену и називу радног места овлашћеног лица и његовог заменика, као и податке о личном имену и називу радног места члана највишег руководства одговорног за примену Закона, као и сваку промену тих података најкасније у року од 15 дана од дана именовања.

Друштво спроводи редовно стручно образовање, оспособљавање и усавршавање свих запослених који обављају одређене послове на радним местима, која су или би могла бити посредно или непосредно изложена ризику од прања новца и финансирања тероризма.

У поступак стручног образовања, оспособљавања и усавршавања запослених Друштва укључују се сви нови запослени који су засновали радни однос на пословима спречавања прања новца и финансирања тероризма.

УНУТРАШЊА КОНТРОЛА

Друштво успоставља редовну, систематичну унутрашњу контролу правилности и ефикасности спровођења прописаних мера откривања и спречавања прања новца и финансирања тероризма. Намена унутрашње контроле је утврђивање и елиминисање мањкавости при спровођењу прописаних мера откривања и спречавања прања новца и финансирања тероризма и унапређење система откривања трансакција или странака за које постоје разлози за сумњу на прање новца или финансирање тероризма.

Контролу правилности и делотворности спровођења прописаних мера откривања и спречавања прања новца и финансирања тероризма, Друштво спроводи путем редовних или ванредних надзора, у поступку спровођења унутрашње контроле сагласно интерним актима Друштва.

Друштво спроводи унутрашњу контролу у складу са утврђеним ризиком од прања новца и финансирања тероризма. Уколико је Друштво проценило ризик свога пословања већим степеном ризика, унутрашња контрола пословања ће се обављати периодично, квартално или полугодишње, а све у складу са процењеним ризиком пословања Друштва.

У случају промене у пословном процесу Друштва, Друштво је дужно да у оквиру унутрашње контроле провери и усклади своје процедуре, како би биле адекватне за извршавање обавеза из Закона.

Проверу усклађености система и процедура за примену Закона, као и примене тих процедура, Друштво спроводи једном годишње, и сваки пут кад дође до промене у пословном процесу Друштва, најкасније до дана увођења те промене.

Друштво, у складу са чланом 54. став 2. Закона, организује независну интерну ревизију у чијем делокругу је редовна процена адекватности, поузданости и ефикасности система управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма када закон који уређује делатност Друштва прописује обавезу постојања независне интерне ревизије, или када Друштво процени да је, имајући у виду величину и природу посла, потребно да постоји независна интерна ревизија.

Руководство треба да обезбеди да обим интерне ревизије буде у складу са нивоом ризика од прања новца и финансирања тероризма коме је Друштво изложено.

ДОСТАВЉАЊЕ ПОДАТАКА

За одређене странке Друштво доставља Управи податке у следећим случајевима и то:

- увек када у вези са трансакцијом или странком постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма, и то пре извршења трансакције, са навођењем рока у извештају у коме та трансакција треба да се изврши. У случају хитности, такво обавештење може се дати и телефоном, али се накнадно мора доставити Управи у писменом облику, најкасније следећег радног дана,
- ако Друштво због природе трансакције, због тога што трансакција није извршена, могућности да тиме осујети прикупљање и проверу информација о стварном власнику или из других оправданих разлога не може да Управи достави податке, Управи доставља податке чим то буде могуће, а најкасније одмах по сазнању за основе сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма, те да писмено образложи разлоге због којих није поступило на прописани начин,
- Друштво је дужно да, у случају када странка од њих тражи савет у вези са прањем новца или финансирањем тероризма, о томе одмах обавесте Управу, а најкасније у року од три дана од дана када је странка тражила савет.

Запослени Друштва који утврди да постоје разлози за сумњу на прање новца или финансирање тероризма, мора о томе одмах обавестити овлашћено лице за спречавање прања новца или његовог заменика.

Поступак пријаве сумњивих трансакција, обухвата:

- начин јављања података у складу са Правилником о методологији (телефонским путем, телефаксом, препорученом поштом, доставом преко курира и сигурним електронским путем),
- врсту података који се достављају у складу са чланом 47. Закона (подаци о странци, разлозима за сумњу на прање новца, итд.),
- начин поступања са странком у случају привременог обустављања извршења трансакције од стране Управе,
- улогу одговорног лица код пријаве сумњиве трансакције,
- забрану откривање података о томе да ће податак, информација или документација бити достављени Управи,
- мере у погледу наставка пословања са странком (привремен престанак пословања, раскид пословног односа, обављање мере појачане радње и мере познавања и праћења странке и праћење будућих пословних активности странке и сл.).

ЕВИДЕНЦИЈЕ

Друштво води евиденцију података о странкама, као и пословним односима и трансакцијама из члана 8. Закона и података достављених Управи у складу са чланом 47. Закона.

Садржај евиденција података о странкама, пословним односима и трансакцијама прописан је чланом 99. Закона.

ЗАШТИТА И ТАЈНОСТ ПОДАТАКА

Запослени Друштва поступа са доступним подацима, у складу са законом којим се уређује тајност података, како је то одређено интерним документима Друштва. Сви запослени, па и друга лица, којима су ти подаци доступни на било који други начин, дужни су да осигурају тајност података.

Друштво, односно његови запослени, као и друга лица којима су доступни подаци из члана 99. Закона, не смеју странци или трећем лицу открити:

1. да су достављени или су у поступку достављања Управи подаци, информације и документација о странци или о трансакцији за које постоји сумња да се ради о прању новца или финансирању тероризма;
2. да је Управа, на основу чл. 75. и 82. Закона, издала налог за привремено обустављање извршења трансакције;
3. да је Управа, на основу члана 76. Закона, издала налог за праћење финансијског пословања странке;
4. да је против странке или трећег лица покренут или би могао бити покренут поступак у вези са прањем новца или финансирањем тероризма.

Забрана се не односи се на случајеве:

1. када су подаци, информације и документација које у складу са Законом прикупља и води Друштво потребни за утврђивање чињеница у кривичном поступку и ако те податке тражи надлежни суд у складу са законом;
2. ако податке тражи надзорни орган Управе у поступку надзора над применом одредаба Закона;
3. ако правно или физичко лице које пружа рачуноводствене услуге или услуге пореског саветовања покуша да одврати странку од незаконите делатности;

Када Друштво доставља податке, информације и документацију Управи, не сматра се да је повредио обавезу чувања пословне или професионалне тајне, с тим што је дужан да посебно води рачуна о спровођењу забране дојављивања из члана 90. Закона.

ЧУВАЊЕ ПОДАТАКА

Чување података код Друштва се спроводи на следећи начин:

- податке и документацију у вези са странком, успостављеним пословним односом са странком, извршеном анализом ризика и извршеном трансакцијом, које су прибављене у складу са Законом, чувају најмање 10 година од дана окончања пословног односа, извршене трансакције.
- податке и документацију о овлашћеном лицу, заменику овлашћеног лица, стручном оспособљавању запослених и извршеним унутрашњим контролама чувају најмање 5 година од дана престанка дужности овлашћеног лица, извршеног стручног оспособљавања или извршења унутрашње контроле.

Друштво мора да обезбеди да запослени који обавља послове спречавања прања новца и финансирања тероризма разуме Политике управљања ризицима и примењује их у свакодневном пословању, како би се свео на најмању могућу меру и на време препознао и спречио ризик ступања у пословни однос или извршења трансакције која се односи на прање новца и финансирање тероризма.

Политика ступа на снагу следећег дана по усвајању.

директор Друштва

У _____, дана _____

ПРИЛОГ 2

На основу члана 49. и члана 52. став 3. Закона о спречавања прања новца и финансирања тероризма („Сл. гласник РС”, број 113/17 и 91/19, у даљем тексту: Закон), директор Друштва доноси

ОДЛУКУ О ИМЕНОВАЊУ ОВЛАШЋЕНОГ ЛИЦА, ЗАМЕНИКА И ЧЛАНА НАЈВИШЕГ РУКОВОДСТВА КОЈИ ЈЕ ОДГОВОРАН ЗА ПРИМЕНУ ЗАКОНА

За овлашћено лице за вршење појединих радњи и мера за спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма именује се: _____ (име и презиме), _____ (назив радног места).

За заменика овлашћеног лица за вршење појединих радњи и мера за спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма именује се: _____ (име и презиме), _____ (назив радног места).

За члана највишег руководства који је одговоран за примену Закона именује се: _____ (име и презиме), _____ (назив радног места).

Потпис директора Друштва

Место _____, датум _____

ПРИЛОГ 3

ПРОГРАМ СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА, ОСПОСОБЉАВАЊА И УСАВРШАВАЊА ЗАПОСЛЕНИХ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОТКРИВАЊЕ ПРАЊА НОВЦА

Обавеза редовног образовања

У складу са одредбама Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“, број 113/17 и 91/19), обвезник закона тј. Друштво је у обавези да обезбеди редовно стручно образовање, оспособљавање и усавршавање запослених који обављају послове спречавања и откривања прања новца и финансирање тероризма. Ту спада пре свега упознавање са одредбама Закона и на основу њега донетих прописа и интерних аката, са стручном литературом из области спречавања прања новца и финансирања тероризма и са списковима индикатора за препознавање странака и сумњивих трансакција и њиховом употребом у пракси као и са одредбама прописа којима се уређује ограничавање располагања имовином, у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење, и прописа којима се уређује заштита података о личности.

Друштво посебну пажњу мора да посвети анализи ризика од прања новца и финансирања тероризма у складу са Законом, Смерницама за примену закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма које доноси Управа и Проценом ризика од прања новца и финансирања тероризма израђеном на националном нивоу.

Програм стручног образовања, оспособљавања и усавршавања

Израђује се Програм стручног образовања, оспособљавања и усавршавања запослених за спречавање и откривање прања новца и финансирања тероризма за _____. годину.

Сажетак Програма стручног образовања, оспособљавања и усавршавања дат је у наредној табели док је у тексту у наставку дат детаљан приказ Програма по појединачним темама Програма.

Планиран број обука на годишњем нивоу	
Планирани број запослених који ће похађати обуке, као и профил запослених којима су обуке намењене	
Теме из области спречавања прања новца и финансирања тероризма које ће бити предмет обука као и теме из области ограничавање располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење	
Начин реализације обука (семинари, радионице, итд.)	

ТЕМЕ:

Тема 1: _____

Циљ: _____

Место и време одржавања: _____

Тип обуке (радионица, семинар итд.): _____

Обуку ће водити: _____

Планиран број и профил запослених који ће бити присутни: _____

Предвиђено време трајање обуке: _____

Тема 2:

Циљ: _____

Место и време одржавања: _____

Тип обуке (радионица, семинар итд.): _____

Обуку ће водити: _____

Планиран број и профил запослених који ће бити присутни: _____

Предвиђено време трајање обуке: _____

Тема 3:

Циљ: _____

Место и време одржавања: _____

Тип обуке (радионица, семинар итд.): _____

Обуку ће водити: _____

Планиран број и профил запослених који ће бити присутни: _____

Предвиђено време трајање обуке: _____

Уколико у току _____ године дође до промена у саставу запослених, Друштво ће допунити Програм обавезном обуком новозапослених.

Обавеза запослених је да присуствују обукама, а у случају оправдане спречености унапред обавесте директора Друштва.

Друштво ће омогућити запосленима, пре свега овлашћеном лицу и заменику овлашћеног лица, као и осталим запосленима, да присуствују едукацији и семинарима које организују асоцијације, односно удружења рачуновођа, националне и регионалне привредне коморе, Управа за спречавање прања новца и др.

директор Друштва

У _____, дана _____

ПРИЛОГ 4

На основу члана 54. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС, број 113/17 и 91/19) и на основу члана 10. Правилника о методологији за извршење послова у складу са Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“, број 80/2020), Друштво доноси

ИЗВЕШТАЈ О ОБАВЉЕНОЈ УНУТРАШЊОЈ КОНТРОЛИ ЗА _____. ГОДИНУ

Укупан број пријављених готовинских трансакција у износу од 15.000 евра или више у динарској противвредности	(Није примењиво за рачуновође)
Укупан број пријављених лица или трансакција за које се сумња да су у вези са прањем новца и финансирањем тероризма	
Укупан број лица или трансакција за које се сумња да су у вези са прањем новца и финансирањем тероризма, који су пријављени овлашћеном лицу од стране запослених код обвезника, а нису пријављени Управи за спречавање прања новца	
Укупан број успостављених пословних односа код којих је идентитет странке утврђен на основу квалификованог електронског сертификата странке, као и укупан број пословних односа успостављених преко пуномоћника	
Учесталост коришћења појединачних показатеља за препознавање сумњивих трансакција - индикатора код пријављивања трансакција овлашћеном лицу од стране запослених код обвезника	
Укупан број извршених унутрашњих контрола, као и налазе унутрашње контроле (број уочених и исправљених грешака, опис уочених грешака итд.)	
Мере предузете на основу извршених унутрашњих контрола	
О извршеној унутрашњој контроли информационих технологија коришћених у примени одредаба Закона (обезбеђивање заштите података који се преносе електронским путем, чување података о странкама и трансакцијама у централизованој бази података)	

О садржини програма обуке на плану откривања и спречавања прања новца и финансирања тероризма, месту и лицу које је спровело програм обуке, броју запослених који су похађали обуку, као и процену потреба за даљим обучавањем и усавршавањем запослених	
О предузетим мерама на чувању података који су означени као тајни	
Укупан број успостављених пословних односа код којих је трећем лицу поверено вршење појединих радњи и мера познавања и праћења странке	

Друштво ће овај извештај доставити Управи за спречавање прања новца, на њен захтев, у року од три дана од дана подношења таквог захтева, према члану 10. став 3. Правилника.

директор Друштва

У _____, дана _____

ПРИЛОГ 5

На основу Директиве о објављивању индикатора за препознавање сумње да се ради о прању новца и финансирању тероризма од 28.12.2018. године Управе за спречавања прања новца и обавезе из члана 69. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“, број 113/17 и 91/19),
Друштво доноси

ОДЛУКУ

О примени индикатора за препознавање лица и трансакција за које постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма, почевши од 15. јануара 2019. године:

1. Странка нема запослених, што није у складу са врстом и обимом пословања.
2. Странка показује велико занимање за пријављивање података по основу Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма.
3. Странка пружа сумњиве или нејасне информације.
4. Странка жели да увери рачуновођу да није потребно да попуни или приложи неки од потребних докумената.
5. Странка често мења рачуновође.
6. Странци није познато где се чува пословна документација.
7. Странка фактурише услуге за које се не може са сигурношћу потврдити да су и извршене, односно врши плаћања за одређену врсту услуге правним лицима са седиштем на оф шор дестинацијама (пореским рајевима).
8. Странка врши необичне или веома сложене трансакције, нарочито оне крајем и почетком извештајног периода.
9. Неуобичајена профитабилност странке у поређењу са другим правним лицима из исте привредне гране.
10. Странка, у супротности са пословном праксом моли да рачуновођа за њу, у своје име и за рачун, обави трансакцију.
11. Странка раскида уговор о сарадњи са рачуновођом због захтева за додатним објашњењем реализације (или најаве реализације) одређених трансакција.
12. Превремено готовинско отплаћивање кредита или позајмица.
13. Странка не доставља рачуноводствену исправу.
14. Рачуновођа сумња у веродостојност рачуноводствене исправе, да је истинита и да приказује пословну промену.
15. Достављена рачуноводствена исправа не садржи све податке потребне за књижење у пословним књигама а странка и даље инсистира да таква исправа буде прокњижена.
16. Код странке се примећују велике и нагле осцилације у средствима.
17. Странка непрестано послује са губитком, иако њено постојање није угрожено, за шта не постоје оправдани разлози.
18. Код странке се примећују неуобичајено велики трошкови по основу плаћених услуга од стране иностраних добављача.
19. Странка не познаје добро свој посао, из чега се може закључити да га уопште не обавља или га обавља у веома ограниченом опсегу.
20. О трансакцијама нема никаквих доказа, или ти докази нису задовољавајући.

21. Странка има неколико евидентираних појединачних трансакција које су у односу на остале трансакције неуобичајено велике.
22. Странка врши плаћања за недефинисане услуге.
23. Странка говори или признаје да је уплетена у незаконите послове.
24. Странка неочекивано показује велико занимање за механизме и начине функционисања система спречавања прања новца и финансирања тероризма.
25. Странка нуди новац, поклоне, као и друге неуобичајене погодности као противуслугу за извођење видљиво неуобичајеног и сумњивог посла.
26. Странка врло добро познаје правила о обавештавању о сумњивим трансакцијама.
27. Странка започиње сама од себе да намеће закључак да су средства „чиста“ и да нису „опрана“.
28. Странка прилаже само копије личних исправа.
29. Странка покушава да обави идентификацију са другим исправама, које нису личне исправе.
30. Странка купује јединствене премије полисе осигурања, плаћа их у готовини или чеком, за износ који је очигледно несразмеран њеном приходу.
31. Странка раскида уговор са пословним партнером, без икакве забринутости о значајним пореским или другим трошковима које мора да плати као резултат раскида.
32. Власник странке је фирма или физичко лице регистровано у пореском рају⁶, држави преко које се обавља промет наркотицима, или држави у којој није правно регулисана област спречавања прања новца и финансирања тероризма.
33. Званични крајњи власник странке је страно физичко лице држављанин пореског раја⁷, државе преко које се обавља промет наркотицима, или државе у којој није правно регулисана област спречавања прања новца и финансирања тероризма, док се из општег пословања стиче утисак да је прави власник неко домаће физичко лице.
34. Фактуре за продају и пријем робе не прате одговарајуће пријемнице, отпремнице и друга документација, из чега се може стећи утисак да је промет робе фиктиван.
35. Странка прима зајмове и кредите, а новчана средства примљена по том основу, одмах, у истом или сличном износу, даје као зајмове и кредите другим лицима, или користи за оснивање зависних правних лица.

Друштво је израдило ову листу индикатора која садржи све индикаторе које је израдила и објавила Управа за спречавање прања новца. Имајући у виду да предвиђена листа индикатора може бити предмет периодичних измена и допуна Друштво ће вршити редовно праћење тако објављених информација на интернет порталу надзорног органа и вршиће редовно ажурирање ове одлуке. По потреби, поред обавезних индикатора, Друштво може израдити и своје индикаторе, за које је током свог рада утврдило да могу указати на активности прања новца и финансирања тероризма, те ће у складу са тим извршити ажурирање ове одлуке.

директор Друштва

У _____, дана _____

⁶ Друштво врши преглед листи јурисдикција са преференцијалним пореским системом израђеним од стране: (1) Пореске управе РС, (2) Међународног монетарног фонда и (3) листе земаља које имају стратешке недостатке у систему борбе против прања новца и финансирања тероризма.

⁷ Исто као и претходно.

ПРИЛОГ 6

На основу члана 99. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“, број 113/17 и 91/19) и члана 8. став 1. Закона о ограничавању располагања имовине у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење („Службени гласник РС“, број 41/18), Друштво доноси

ОДЛУКУ

О обавезним елементима евиденције података које Друштво води о странкама, пословним односима и трансакцијама:

- 1) пословно име и правну форму, адресу, седиште, матични број и порески идентификациони број правног лица или предузетника које успоставља пословни однос или врши трансакцију, односно за које се успоставља пословни однос или врши трансакција;
- 2) име и презиме, датум и место рођења, пребивалиште или боравиште, ЈМБГ заступника, пуномоћника или прокуриста који у име и за рачун странке – правног лица, лица страног права, предузетника, траста или лица грађанског права успоставља пословни однос или врши трансакцију, као и врсту и број личног документа, датум и место издавања;
- 3) име и презиме, датум и место рођења, пребивалиште или боравиште и ЈМБГ физичког лица, његовог законског заступника и пуномоћника, као и предузетника који успоставља пословни однос или врши трансакцију, односно за које се успоставља пословни однос или врши трансакција, као и врсту и број личног документа, назив издаваоца, датум и место издавања;
- 4) сврху и намену пословног односа, као и информацију о делатности и пословним активностима странке;
- 5) датум успостављања пословног односа;
- 6) податке и информације о пореклу имовине која је предмет или која ће бити предмет пословног односа или трансакције, уколико је странка високоризична;
- 7) информацију о постојању разлога за сумњу да се ради о прању новца или финансирању тероризма;
- 8) име, презиме, датум и место рођења и пребивалиште или боравиште стварног власника странке;
- 9) назив лица грађанског права;

Поред наведеног, Друштво утврђује да ли се странка или њен стварни власник налази на листи означених лица⁸.

Евиденција података достављених Управи у складу са чланом 47. Закона садржи исте податке.

Образац евиденције је доступан у прилогу ове одлуке.

директор Друштва

У _____, дана _____

⁸ Обавеза утврђена Законом о ограничавању располагања имовине у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење („Службени гласник РС“, бр. 41/18) – претрага лица: <http://www.unsearch.apml.gov.rs/>

[illegible]

ПРИЛОГ 7

На основу члана 6. став 1. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС, број 113/17 и 91/19), Друштво доноси

ПРАВИЛНИК

Анализе ризика у складу са Законом, Смерницама Управе и проценом ризика од прања новца и финансирања тероризма израђеном на националном нивоу.

Друштво је израдило образац за анализу ризика индивидуалних клијената, који се врши анализом појединачних ризика, разврстаних у четири основне групе ризика: (1) Географски фактори ризика, (2) ризик странке – клијента, (3) ризик услуге и (4) ризик на националном нивоу – примењиво само ако је странка обвезник Закона.

Свака од ових група ризика добија појединачну оцену, у вредности од 1 до 4, које формирају оцену укупног ризика клијента, у вредности од 1 до 4 тј. врши се класификација клијента на нискоризичног (оцена 1), средњеризичног (оцена 2), високоризичног (оцена 3 – неопходна примена појачаних мера) или неприхватљивог клијента (оцена 4).

Табела оцена ризика		
Скраћеница	Назив ризика	Оцена
НР	Нискоризичан	1
СР	Средњеризичан	2 (Примена општих мера)
ВР	Вискоризичан	3 (Примена појачаних мера)
НЕПРИХВАТЉИВ	Потенцијално одбити успостављање пословне сарадње или дати предлог за раскид уколико је већ успостављена	4

У оквиру групе географских фактора ризика, у складу са Смерницама, Друштво анализира пет појединачних фактора ризика.

ПОКАЗАТЕЉ ФАКТОРА РИЗИКА - ГЕОГРАФСКИ		
Да ли је држава: порекла клијента, њеног власника или већинског оснивача, стварног власника или лица које на други начин контролише пословање клијента, односно лица које са клијентом обавља трансакције:		
1	Држава према којима су УН, Савет Европе или друге међународне организације примениле санкције ембарго или сличне мере.	☐ ДА
2	Државе које су од стране кредибилних институција (ФАТФ; Савет Европе, и др) означене као земље које не примењују адекватне мере за СПН/ФТ.	☐ ДА

3	Државе које су од стране кредибилних институција (ФАТФ, УН и др.) означене као земље као државе које подржавају или финансирају терористичке активности или организације.	☐ ДА
4	Државе које су од стране кредибилних институција (нпр. Светска банка, ММФ) означене као земље са високим степеном корупције и криминала.	☐ ДА
5	Државе за које су веродостојни извори показали да не достављају информације о стварном власништву надлежним органима, што се може утврдити из извештаја о узајамној процени ФАТФ или извештаја организација које такође разматрају различите нивое сарадње, као што су извештају Глобалног форума ОЕЦД о поштовању међународних стандарда пореске транспарентности.	☐ ДА
ОЦЕНА		1

Уколико је било који од појединачних фактора позитиван тј. уколико је одговор на било које од наведених питања „ДА“, клијенту се аутоматски додељује оцена 3 - он аутоматски постаје класификован као клијент високог ризика у оквиру групе географских фактора ризика, а што се аутоматски преноси на његову укупну оцену ризика.

У оквиру групе ризика странке – клијента, у складу са Смерницама, Друштво анализира осамнаест појединачних фактора ризика.

ПОКАЗАТЕЉ ФАКТОРА РИЗИКА КЛИЈЕНТА		
Да ли је клијент:		
1	Странка приликом успостављања пословног односа са обвезником избегава лично појављивање, већ инсистира на посредном контакту.	☐ ДА
2	Странка без посебног разлога захтева брзо обављање посла без обзира на веће трошкове које ће овакво поступање изазвати.	☐ ДА
3	Странка плаћа за робу или услугу која не одговара опису њене делатности.	☐ ДА
4	Странка нуди новац, поклоне или друге погодности као противуслугу за послове за које постоји сумња да нису у потпуности у складу са прописима.	☐ ДА
5	Странка жели да увери рачуновођу да није потребно да попуни или приложи неки од потребних докумената.	☐ ДА
6	Странка избегава да достави потребну документацију или обвезник има сумњу да је достављена документација тачна или потпуна.	☐ ДА
7	Странка често мења своје рачуновође.	☐ ДА
8	Странци није познато где се чува пословна документација.	☐ ДА
9	Странка нема запослених, нити пословне просторије, а што није у сразмери са обимом пословања.	☐ ДА
10	Странка врши честе промене назива, седишта, власничке структуре и др.	☐ ДА
11	“Странке код којих је, због структуре, правне форме или сложених и нејасних односа, тешко утврдити идентитет њихових стварних власника или лица која њима управљају, као што су пре свега: а. фондациије, трастови или слична лица страног права, б. добротворне и непрофитне невладине организације, ц. оф-шор правна лица с нејасном власничком структуром и која није основала компанија из земље која примењује стандарде у области спречавања прања новца и финансирања тероризма који су на нивоу стандарда прописаних Законом	☐ ДА

12	Странке које обављају делатности за које је карактеристичан велики обрт или уплате готовине (ресторани, пумпе, мењачи, казина, цвећаре, трговци племенитим металима, аутомобилима, уметничким делима, превозници робе и путника, спортска друштва, грађевинске фирме).	☐ ДА
13	Функционери, у складу са Законом.	☐ ДА
14	Приватни инвестициони фондови.	☐ ДА
15	Странке чију је понуду за успостављање пословног односа одбио други обвезник, односно лица која имају лошу репутацију.	☐ ДА
16	Странке чији је извор средстава непознат или нејасан, односно који странка не може доказати.	☐ ДА
17	Странка је дуго живела у иностранству, без доказа о радном односу, а полаже велику суму новца за отварање правног лица које се бави пружањем услуга (угоститељске услуге, консалтинг услуге, услуге маркетинга, услуге организовања прослава и друге).	☐ ДА
18	Странке за које постоји сумња да не поступају за свој рачун, односно да спроводе инструкције трећег лица.	☐ ДА
ОЦЕНА		1

Уколико је фактор под редним бројем 1, 11 и/или 13 позитиван тј. уколико је одговор на ова наведена питања „ДА“, клијенту се аутоматски додељује оцена 3 - он аутоматски постаје класификован као клијент високог ризика. Сви остали фактори, уколико су позитивни, носе оцену један. Сабирањем свих појединачно додељених оцена долази се до укупне оцене ризика клијента у оквиру групе ризика клијента.

У оквиру групе ризика услуге, у складу са Смерницама, Друштво анализира четрнаест појединачних фактора ризика.

ПОКАЗАТЕЉ ФАКТОРА РИЗИКА УСЛУГЕ		
1	Пословање које знатно одудара од уобичајеног пословања странке која се бави сличном делатношћу.	☐ ДА
2	Пословање које нема економску оправданост (нпр. учестало трговање хартијама од вредности када се куповина обавља полагањем готовине на наменске рачуне, а убрзо затим продаје испод цене-тзв. трговање хартијама од вредности с планираним губитком, неочекивана отплата кредита пре рока или у кратком периоду од дана одобравања кредита, повлачење средстава са индивидуалног рачуна члана добровољног пензијског фонда у кратком периоду након њихове уплате).	☐ ДА
3	Трансакције које странка врши у износима нешто нижим од износа који су прописани као лимити за пријављивање у складу са Законом.	☐ ДА
4	Позајмице правним лицима и, посебно позајмице оснивача из иностранства правном лицу у земљи које немају економску оправданост.	☐ ДА
5	Плаћање за услуге консалтинга, менаџмента и маркетинга, као и друге услуге за које на тржишту не постоји одредива вредност или цена.	☐ ДА
6	Плаћање робе и услуга партнерима странке који потичу са оф-шор дестинација, а из документације се јасно види да роба потиче из земаља из окружења.	☐ ДА
7	Набавка робе из земаља у којима се та роба не производи (нпр. увоз кокоса из Босне и Херцеговине).	☐ ДА
8	Учесталост трансакција по основу авансног плаћања увоза робе или вршења услуга код којих није извесно да ће роба стварно бити увезена, односно услуга извршена.	☐ ДА

9	Увећане или умањене фактуре за робу или услуге; вишеструко фактурисање.	☐ ДА
10	Вишеструке уплате - исплате за исту робу или услуге (за исти производ који је набављен или услугу која је извршена врши се плаћање више пута истом или другом добављачу).	☐ ДА
11	Злоупотреба отписа робе (странка често и у већој мери отписује део продате робе услед разних фактора – виша сила, кварљивост, губитак робе приликом транспорта, неадекватан смештај, лом и др. – који се у стварности нису ни догодили).	☐ ДА
12	Странка врши плаћање робе и услуга електронским банкарством, а за исте нема документацију за књижење.	☐ ДА
13	Странка врши уплату животног осигурања у великим једнократним износима за све запослене.	☐ ДА
14	Странка полаже, код више банака, несразмерно висок износ депозита (нпр. 100%) као обезбеђење за добијање кредита или зајма.	☐ ДА
ОЦЕНА		1

Сваки од наведених фактора, уколико су позитивни носе оцену један. Сабирањем свих појединачно додељених оцена долази се до укупне оцене ризика услуге у оквиру групе ризика услуге.

Укупна оцена ризика клијента добија се као максимална вредност оцена појединачних врста ризика.

Фактор РИЗИКА	Оцена
ГЕОГРАФСКИ	1
СТРАНКЕ	1
УСЛУГЕ	1
НП Ризика	0
Коначна оцена	1

НП Ризика - степен претњи сектора странке	Оцена
Висок степен претњи	3
Средње висок степен претњи	3
Средњи степен претњи	2
Средње низак степен претњи	1
Низак степен претњи или странка није обвезник Закона	0

За странке које су обвезници Закона, неопходно је да коначна оцена ризика обухвати и степен претњи сектора коме странке припада, идентификован актуелном Проценом ризика од прања новца и процене ризика од финансирања тероризма израђеном на националном нивоу.

A: Кнеза Милоша 25/5, 11000 Београд, Србија

T: +381 11 40 63 974

E: office@aml-cftproject.com